

**İlham Əliyev
İsveçrə
Prezidentini
təbrik edib**
SƏHİFƏ 2-də

**Xarici dövlət
borcumuzun
yeni tərkibi
açıqlanıb**
SƏHİFƏ 2-də

**Su borcunu
hissə-hissə
ödəmək
mümkün olacaq**
SƏHİFƏ 12-də

**Nəhəng
bazar,
böyük
fərsət**
SƏHİFƏ 13-də

**İlk hərbi
bayrağımızın
yaradıcısı**
SƏHİFƏ 15-də

‘KASPI’ QƏZETİ 1881-Cİ İLİN YANVARINDAN NƏŞR OLUNUR. QƏZETİN ÇAPI 1999-CU İLDƏ BƏRPA OLUNUB

SÜLHƏ ƏNGƏL OLMAQ İSTƏYƏNLƏR

— Cənubi Qafqazda davamlı sülhə əngəl olmaq cəhdlərinə baxmayaraq, reallıq dəyişməz olaraq qalır. Proses Azərbaycanın diktəsi ilə ikitərəfli formatda, heç bir vasitəçinin “xidmətlər”inə ehtiyac duyulmadan davam edir.

SƏHİFƏ 3-də

MƏKTƏB MODELİ DƏYİŞƏCƏK?

— Məktəb modelinin dəyişdirilməsi sadəcə, illərin və mərhələlərin texniki bölünməsi deyil, təhsil anlayışımızın köklü şəkildə yenilənməsi deməkdir. Bu addımla təhsil uşağın inkişafına uyğunlaşdırılmalıdır.

SƏHİFƏ 11-də

CEHİZ ÜZƏRİNDƏ QURULAN AİLƏNİN SONU YOXDUR

— Ağdaşda sonu intiharla nəticələnən “cehiz” əhvalatı medianın gündəmini zəbt edib. Əksəriyyət cəmiyyətin cehizə münasibəti, valideynlərin gənclərin həyatına həddən artıq müdaxiləsi ilə bağlı problemləri etiraf edir.

SƏHİFƏ 6-də

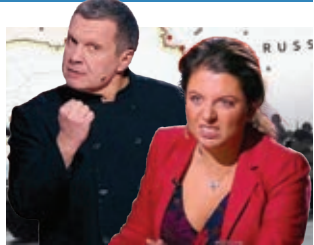
Kaspi

ÜÇ ƏSRİN QƏZETİ

2 AVQUST ŞƏNBƏ 2025 № 29 (4230)

Qiyməti - 60 qəpik

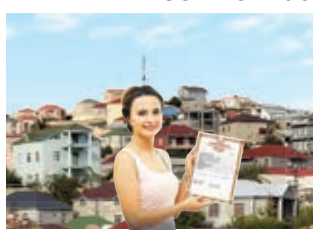
www.kaspi.az

CAHİLLİYİN ÖZÜNÜ PARÇALADIĞI REALLIQ

— Qusmanla Markov nə ilkdirlər, nə də son. Tinkov, Şenderoviç, Belkovski, Nevzorov və başqaları Rusiya üçün ədaləti xaricdə axtarırlarsa, Qusman və Markov bunu qorxmadan, ehtiyatlanmadan Moskvada söyləyirlər.

SƏHİFƏ 4-də

SƏNƏDSİZ EVLƏR PROBLEMİ HƏLL OLUNUR?

— Sənədsiz evlərin qeydiyyatı ilə bağlı mühüm qərar qəbul edilib. Yeni qaydalarda hüquqverici sənədlərin siyahısı genişləndirilir. Lakin ekspertlər bu qaydaların heç də bütün sənədsiz evlərə şamil olunmayacağını deyirlər.

SƏHİFƏ 7-də

697 BAL TOPLAYAN FUTBOLÇU ABİTURIYENT

— Əbülhəsən Məmmədov: “Arzularım üçün heç nədən tam imtina etməmişəm. Nə gecə yuxusuz qalmışam, nə də tamamilə telefondan, sosial şəbəkələrdən və ya futboldan uzaqlaşmışam. Sadəcə hər şeyə vaxt ayırmağı bacarmışam”.

SƏHİFƏ 16-də

KREMLİN SUVERENLİYƏ HÖRMƏTSİZLİK MƏRƏZİ

Moskva separatizmin təhlükəli sularında üzür. Bu məsələdə itirmək, yoxsa qazanmaq formullarından hansının seçiləcəyi Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı maraqlarının gələcəyini də müəyyənləşdirəcək.

RƏSMİLƏŞƏN ANTI-AZƏRBAYCAN TƏBLİĞATI

Rusiyanın Azərbaycana qarşı qərəzli təbliğat kampaniyası artıq rəsmi mahiyyət almağa başlayıb. Əvvəl ekspertlər və müxtəlif “müstəqil media”da əksini tapan anti-Azərbaycan təbliğat TASS-ın timsalında şimal qonşumuzun rəsmi dövlət agentlikləri səviyyəsinə yol tapıb.

TAPŞIRIQ ƏSASINDA APARILAN KAMPANIYA

XİN-in bəyanatında bildirilir ki, Rusiya Prezidentinin beynəlxalq mədəniyyət əməkdaşlığı üzrə xüsusi nümayəndəsi Mixail Şvıdkoy ilk dəfə deyil ki, müvafiq tapşırıq əsasında anti-Azərbaycan kampaniyasına qoşulur.

SƏHİFƏ 2-də

“Papaq” filminin adını qaytaracağam”

“MƏNƏ MÜSLÜM MAQOMAYEVİN ƏMİSİ KÖMƏK ETDİ”

— Bayramlar və yubileylər keçilən yola nəzər salmaq, müqayisə aparmaq, qiymətləndirmək üçün gözəl fərsətdir. 2 avqust Milli Kino Günü ərəfəsində Əməkdar İncəsənət xadimi Cahangir Mehdiyevlə söhbət-ləşdik.

— Onunla 127 yaşlı kinomuzun hazırkı vəziyyətindən danışdıq: “Kino sənəti hər dövlətin strateji obyektidir. Bu, bir silahdır, ondan düzgün istifadə etmək lazımdır. Hazırda az da olsa yaxşı çəkilən filmlər var. Mən optimist adamam. İnanıram və əminəm ki, vaxt gələcək, kino sənəti hazırkıdan daha yaxşı vəziyyətdə olacaq”.

SƏHİFƏ 8-9-də

ARİF BABAYEV SON MƏNZİLƏ YOLA SALINDI

— Xalq artisti Arif Babayev vəfat edib. Mərhumla vida mərasimi Beynəlxalq Muğam Mərkəzində keçirilib. Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva vida mərasiminə əklil göndəriblər. Mədəniyyət naziri Adil Kərimov Arif Babayevlə vida mərasimində deyib ki, Azərbaycan böyük oğlunu, böyük bir sənətkarını itirib.

— Xalq artistinin oğlu Yaşar Babayev vida mərasiminə gələnlərə təşəkkürünü bildirib: “Atam bu dünyadan xoşbəxt getdi... Son günlərdə ona göstərilən sevgi, diqqət və qayğı onun üçün çox böyük mənəvi dayağ idi. O, xalqının sevgisini hiss edərək, əhatəsində doğmalarını, dostlarını, tələbələrini görərək bu dünyaya vida etdi”.

SƏHİFƏ 10-də

İlham Əliyev İsveçrə Prezidentini təbrik edib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev İsveçrə Konfederasiyasının Prezidenti xanım Karin Keller-Sutteri ölkənin milli bayramı münasibətilə təbrik edib. Təbrikdə deyilir:

“Hörmətli xanım Prezident, ölkənin milli bayramı münasibətilə Sizi və bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ürəkdən təbrik edirəm. İnanıram ki, Azərbaycan-İsveçrə münasibətlərinin dostluq məcrasında inkişafı və səmərəli əməkdaşlığımızın davam etdirilməsi yolunda bundan sonra da birgə səylər göstərəcəyik. Bu xoş gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, İsveçrə Konfederasiyasına daim rifah və firavanlıq arzulayıram”.

Xarici dövlət borcumuzun yeni tərkibi açıqlanıb

Azərbaycanın bu il iyulun 1-nə 5 milyard 10,7 milyon ABŞ dolları təşkil etmiş xarici dövlət borcunun 85,1%-i elə dollarda olub. “Report” bu barədə Maliyyə Nazirliyinə istinadən xəbər verir.

Məlumatla görə, borcun tərkibində avro 6,5%, XBH (Beynəlxalq Valyuta Fondunun Xüsusi Borcalma Hüquqları) 3,4%, yapon yeni 3,3%, digər valyutalar isə 1,7% paya malik olub. Dəyişkən faiz dərəcəsi ilə olan öhdəliklər xarici borc məbləğinin 49,3%-ni, sabit dərəcə ilə olanlar isə 50,7%-ni təşkil edib. Xarici dövlət borcunun 49,9%-i beş ilə qədər olan müddətdə, 44,1%-i beş ildən 10 ilə qədər olan müddətdə, 6%-i isə 10 ildən yuxarı olan müddətdə kreditrlərə qaytarılmalıdır.

KREMLİN SUVERENLİYƏ HÖRMƏTSİZLİK MƏRƏZİ

Moskva separatizmin təhlükəli sularında üzür. Bu məsələdə itirmək, yoxsa qazanmaq formullarından hansının seçiləcəyi Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı maraqlarının gələcəyini də müəyyənləşdirəcək.

AZAD ƏLİYEV
azad.eliyev@kaspi.az

Rusiyanın Azərbaycana qarşı qərəzli təbliğat kampaniyası artıq rəsmi mahiyyət almağa başlayıb. Əvvəl ekspertlər və müxtəlif “müstəqil media”da əksini tapan anti-Azərbaycan təbliğat şimal qonşumuzun rəsmi dövlət agentlikləri səviyyəsinə yol tapıb. TASS informasiya agentliyində Xankəndinin “Stepanakert” kimi təqdim edilməsinin başqa adı ola da bilməz. Bu addım Bakı tərəfindən kəskin etiraz və hiddətlə qarşılıb.

XİN XƏBƏRDARLIQ EDİR

Məsələyə Azərbaycanın rəsmi reaksiyası özünü çox gözəltməyib. Xarici İşlər Nazirliyinin bəyanatında bildirilir ki, Rusiya Prezidentinin beynəlxalq mədəniyyət əməkdaşlığı üzrə xüsusi nümayəndəsi Mixail Şvidkoy ilk dəfə deyil ki, müvafiq tapşırıq əsasında anti-Azərbaycan kampaniyasına qoşulur. “Erməniəsilli rəssam İvan Ayyazovskinin (Hovanes Ayyasyan) büstünün Rusiya sülhməramlıları tərəfindən Azərbaycan tərəfinin icazəsi olmadan torpaqlarımızda quraşdırılması qanunsuz idi. Bu, Azərbaycan Respublikasının suverenliyinə münasibətdə Rusiya tərəfindən hörmətsizliyin təzahürü olub”, - deyərək bəyanatda bildirilir. Qeyd olunur ki, Azərbaycan ərazilərinin işğal zamanı qanunsuz olaraq qoyulmuş bu kimi dırnaqarası abidələrin sökülməsi məntiqli, düzgün və qanunauyğundur: “Cənab Şvidkoyun guya Azərbaycanda Rusiya mədəniyyətinin “ləğv edilməsi”

iddiaları növbəti yalandır. Baxmayaraq ki, bu sahədə iki ölkə arasında ciddi disparitet mövcuddur, Rusiya mədəniyyətini Azərbaycanda heç kim ləğv etməyib. Belə ki, Azərbaycanda rus teatri, rus dilində məktəblər, rus dilində nəşrlər olduğu halda, Rusiyada Azərbaycan dilində teatr, məktəblər, qəzet və jurnallar mövcud deyil. Bu disparitetə baxmayaraq, biz Rusiyada Azərbaycan mədəniyyətinin “ləğv edilməsi” iddiası ilə çıxış etmirik. Amma Rusiyanın yüksək vəzifəli rəsmiləri bilməlidir ki, əgər onların anti-Azərbaycan tədbirləri və açıqlamaları davam edərsə, Azərbaycanla Rusiya arasında qeyd edilən disparitetə düzəlişlər edilməsi istisna olunmur”. Rusiya Federasiyasının rəsmi dövlət agentliyi olan TASS-da Azərbaycanın Xankəndi şəhərinin “Stepanakert” adlandırılması ölkəmizin ərazi bütövlüyünə hörmətsizlik və təhqiramiz addım kimi qiymətləndirilir. “Bu kimi hallar təkrarlanarsa, qarşılıqlı prinsipindən irəli gələrək Azərbaycan tərəfi də Rusiya ərazisində bir çox yaşayış yerini öz əzəli adları ilə qeyd edə bilər”, - bəyanatda deyilir.

Moskva separatizmin təhlükəli sularında üzür

Maraqlıdır ki, bu etirazlar fonunda TASS agentliyi xəbərdə “düzəliş” görüntüsü yaratmağa çalışsa da, yenidən Azərbaycanın suverenliyini şübhə altına alan ifadələrə yer verib. Bu dəfə xəbərdə “Dağlıq Qarabağ” ifadəsi yer alıb ki, Azərbaycanda artıq belə bir ərazi vahidi mövcud deyil. Bu, həm də Kremlin Azərbaycanın ərazi vahidləri və suverenliyinə göstərdiyi

münasibətin ifadəsidir. Çünki uzun illər “Dağlıq Qarabağ” məfhumu Moskvanın Cənubi Qafqazdakı varlığının əsas dayacağı sayılıb. Ölkəmizin hərbi və siyasi gücü ilə darmadağın edilmiş, tarixin qaranlıq arxivinə göndərilmiş separatizm yuvasının ad olaraq yenidən xatırladılması cəhdlərinin heç bir nəticə verməyəcəyi bəllidir. Rusiyanın bu cür “ucuz şou”larının

əks-effekt vermə ehtimalı da yüksəkdir. Moskva separatizmin təhlükəli sularında üzür. Bakı isə Moskva ilə imzalanmış müttəfiqlik müqavilələrinin ruhuna uyğun olaraq qarşı tərəfə xəbərdarlıqlarını edir. Bu məsələdə Kremlin itirmək, yoxsa qazanmaq formulundan hansını seçəcəyi onun Cənubi Qafqazdakı maraqlarının gələcəyini də müəyyənləşdirəcək.

Kaliningrad - Köniqsberg, Volqograd - Sarısu

Azərbaycanın rəsmi dövlət agentliyi olan AZƏRTAC da etiraz bəyanatı ilə çıxış edib. Bəyanatda əksini tapan bir sıra məqamlar xüsusilə diqqətəlayiqdir. “TASS divarları arasında Azərbaycan xalqına yad və köhnə olan adın dirçəldilməsi cəhdi təəccüb doğurur və haqlı sual yaradır: görsən, son bir həftə ərzində nə dəyişdi ki, Rusiya dövlət informasiya agentliyi keçmiş sovet dövrünə aid bir toponimi “diriltmək” qərarına gəldi?”, - deyərək bəyanatda qeyd olunur. Agentlik TASS ilə xoş münasibətləri qorumaqda qərarlı olsa da, rusiyalı həmkarlarından buraxılmış səhvin düzəldilməsini gözləyir. Əgər Azərbaycan tərəfi qarşılıqlı münasibət və anlayış görməzsə, o zaman böyük təəssüf hissi ilə cavab olaraq Kaliningrad (Köniqsberg), Orenburq (Orınbor), Volqograd (Sarısu), Qrozni (Solja-Qala), Novorossiysk (Sudjuk-Kale), Yujno-Saxalinsk (Toyoxara), Yujno-Kurilsk (Furukamappu), Petrozavodsk (Petroskoy), İjevsk (İjkar), Volqa çayı (İtil) və bir sıra digər yerlərin tarixi adlarını yada salıb istifadə etməyə məcbur qalacaq.

SÜLHƏ ƏNGƏL OLMAQ İSTƏYƏNLƏR

Cənubi Qafqazda davamlı sülhə əngəl olmaq cəhdlərinə baxmayaraq, reallıq dəyişməz olaraq qalır. Proses Azərbaycanın diktəsi və təşəbbüsü ilə ikitərəfli formatda, heç bir vasitəçinin “xidmətlər”inə ehtiyac duyulmadan davam edir.

AZAD ƏLİYEV
azad.eliyev@kaspi.az

Sülh və sabitlik hər bir regionun iqtisadi inkişafının əsas şərtidir. Cənubi Qafqaz uzun illərin qanlı müharibələrindən sonra davamlı və layiqli sülhə heç vaxt indiki qədər yaxın olmayıb. Əbu-Dabidə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyan arasında keçirilən görüşdən sonra tərəflərin ritorikası və mesajları bu qənaətə gəlməyə əsas verir. Sanki sülh əl uzatsaq çatacaq qədər yaxınımdadır. Ancaq təəssüflər ki, bu məsafəni yenidən uzatmağa çalışan qüvvələr var.

MAKRON FRANSASI İŞ BAŞINDA

Bu qüvvələrin başında həmişə olduğu kimi, yenə də Emmanuel Makron Fransası dayanır. Paris 2022-ci ildəkinə bənzər şəkildə yaxınlaşan sülh axınının istiqamətini çıxmağa yönəltmək üçün əməli fəaliyyətə keçib. İyulun 22-də Fransa Milli Assambleyasındakı “Sağ Respublikaçılar” qrupunun rəhbəri və Fransa-Ermənistan dostluq qrupunun sədri Loran Vokye, habelə həmin dostluq qrupunun sədr müavini Aleksandr Marten tərəfindən Avropa Qətnaməsi təşəbbüsü irəli sürülüb. Sülh prosesinə əngəl yaradacağı əsas götürülərək, Bakı və İrəvan arasında ikitərəfli razılaşmalar əsasında sülh gündəmindən çıxarılan məqamların əks olunduğu bu bədnam qətnamə layihəsinin indiki məqamda ortaya atılması təsadüfi sayıla bilməz.

ANTİSÜLH SİMFONİYASININ SON AKKORDLARI

Qətnamədə yer alan bölgədən könüllü şəkildə çıxıb gedən ermənilərin geri qaytarılması, hərbi cinayətlər törətməkdə ittiham olunan ermənilərin sərbəst buraxılması kimi iddialar hətta İrəvanın özü tərəfindən də dəstəklənmir. Ancaq Parisin bəzi

üzdənirəq siyasətçiləri erməni lobbisindən aldığı milyonların haqqını vermək üçün ikitərəfli razılaşmaları gözdən keçirməkdən belə çəkinmirlər. Bu “təşəbbüs” Makron hakimiyyətinin də maraqlarına cavab verir. Çünki Cənubi Qafqazdakı casus fəaliyyətinə endirilən ağır zərbə, sülh prosesindən Bakının dəmir siyasəti iradəsi ilə kənara atılması Parisin siyasəti ambisiyalarına ciddi zərbə vurub. Sülh müqaviləsinin imzalanması və kommunikasiyaların fransız üslubuna uyğun olmayan şərtlərlə açılması isə bu prosesdə son öldürücü zərbə sayılır. Paris tamamilə nokaut düşməmək üçün özünün antisülh simfoniyasının son akkordlarını çalır.

Loran Vokye

Frenk Pallone

Əli Əkbər Vilayəti

EYNI ANDA İKİ “TƏŞƏBBÜS”

Əslində sülhə əngəl olmaq üçün başlayan bu kampaniyanın start düyməsinin haradan basıldığı heç kimə sirr deyil. Prosesin əsas təşəbbüskarı mövcudluğunu, qazanc mənbəyini Azərbaycan və Ermənistan arasında hərbi münaqişənin varlığından əldə edən erməni lobbisidir. Fransa ilə eyni anda ABŞ Konqresində də təxminən eyni məzmunlu müraciətin

hazırlanması bu iddiaları doğruldur. 87 konqresmen ABŞ Prezidenti Donald Trampın administrasiyasına müraciət edib. Onlar Qarabağı könüllü tərk edən ermənilərin bölgəyə qayıtmasına dəstək verilməsinə çağırış ediblər. Müraciətə imza atanlar isə həmişə olduğu kimi, özünün qatı anti-Azərbaycan mövqeyi ilə seçilən Frenk Pallone, Qas Bilirakis, Bred Şerman və Devid Valadaon kimi adlardır.

TRAMPIN ERMƏNİPƏRƏSTLƏRƏ QARŞI DURUŞU

Maraqlıdır ki, ermənipərəst konqresmenlərdən fərqli olaraq, Donald Tramp şəxsən Azərbaycan və Ermənistan arasında tezliklə sülhün əldə ediləcəyini bəyan edir. Prezident İlham Əliyev Ağ Ev rəhbərinə Cənubi Qafqazda sülhə dəstək təşəbbüslərinə görə təşəkkür ünvanlayır. Vaşinqton Cənubi Qafqazda kommunikasiyaların açılması istiqamətində addımlar atır. Bütün bunların fonunda erməni lobbisi və əlaqələri ABŞ-nin maraqlarına zidd addımlar atmaqdan çəkinmir. Ancaq Trampın ermənipərəst konqresmenlərlə bağlı duruşu da bir çox məqamlardan xəbər verir. Məsələn, Tramp ermənipərəst senator Adam Şiffi oğru adlandırır. Onun həbsi üçün artıq düyməyə basıldığı bildirilir.

Ondan əvvəl Konqresdə erməni lobbisinin əsas dayaqlarından sayılan və anti-Azərbaycan təbliğatın əsas siması olan senator Robert Menendes də rəsmi ittihamlarla üz-üzə qalıb. O, rüşvətxorluq, fırıldaqçılıq, xarici agent kimi fəaliyyət göstərmək kimi 16 federal ittiham üzrə mühakimə olunur. Senatoru 20 ilə qədər həbs gözləyir.

ANTI-SÜLH SİYAHISINDA DAHA KİMLƏRİN ADI VAR?

Sülhə mane olanların siyahısı bununla da yekunlaşmır. Söhbət Azərbaycanın qonşuları İran və Rusiyadan gedir. Kreml sözə sülh təşəbbüslərini dəstəklədiyini bəyan etsə də, ikitərəfli razılaşmalar formatının onun nəzarətindən kənarda uğur qazanmasını

həzm edə bilmir.

İranda isə vəziyyət daha acınacaqlıdır. Prezident Məsud Pezeşkiyanın Azərbaycanla münasibətlərin inkişafında maraqlı olduqlarını bəyan etməsinə baxmayaraq, Tehranın bəzi dairələrinin, xüsusilə də molla rejiminin danışan dilləri Bakını hədəf

almaqdan çəkinmirlər. Məsələn, sülh yolunda ən mühüm məqamlardan olan Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələsini “Sepah Pasdaran” Telegram kanalı “İran və Rusiyanı mühasirəyə alan tələ” kimi təqdim edir. Dini lider Əli Xameneinin müşaviri Əli Əkbər Vilayəti Zəngəzur dəhlizi ilə

bağlı köhnə iddiaları yenidən gündəmə gətirir.

Cənubi Qafqazda davamlı sülhə əngəl olmaq cəhdlərinə baxmayaraq, reallıq dəyişməz olaraq qalır. Proses Azərbaycanın diktəsi və təşəbbüsü ilə ikitərəfli formatda, heç bir vasitəçinin “xidmətlər”inə ehtiyac

duyulmadan davam edir. Sülh axının istiqamətini məhz rəsmi Bakı müəyyənləşdirir. Artıq müsbət dinamika və nəticələr də var. Sülhə əngəl olan məqamlar bir-bir ortadan qaldırılır. Sülh simfoniyasının son notları da Azərbaycanın şərtləri və tələbləri əsasında yazılacaq.

CAHİLLİYİN ÖZÜNÜ PARÇALADIĞI REALLIQ

Qusmanla Markov nə ilkdirlər, nə də son. Tinkov, Şenderoviç, Belkovski, Nevzorov və başqaları Rusiya üçün ədaləti xarici ölkələrdə axtarırlarsa, Qusman və Markov düz sözü heç nədən qorxub ehtiyatlanmayaraq Moskvada söyləyirlər.

RÜSTƏM QARAXANLI

Əgər II Dünya müharibəsi illərində internet və rəqəmsal KİV mövcud olsaydı, bəlkə də o dövrün insanları da teleekranlarda və yazılı mətbuatda bu gün Rusiya mediasında baş verənlərə bənzər mənzərənin şahidi ola bilərdilər. O vaxt faşizm ideologiyasının ən ciddi ruporu kino və sənədli filmlər idi. Faşizmin ideoloqları da bu resurslardan maksimum şəkildə yararlanırdılar.

İndi bu funksiyanı üzərinə rəqəmsal media və TV götürüb ki, bunun da bariz nümunəsini biz Rusiyada əyani şəkildə izləyirik. Bombalamağa, yer üzündən silməyə, nüvə silahını işə salmağa, işğal etməyə çağırışlar Rusiya telekanallarının efirindən səslənən ən adi mesajlardır. Digər xalqları aşağılamaq, rus identikliyinə fəvqəladə üstünlüyünü göstərməyə çalışmaq sanki mavi ekranlara çıxan aparıcı və "ekspert"lərin öhdəlik götürdüləri ən əsas missiyadır. Son günlər bu vəzifələrə daha biri də əlavə edilib: obyektiv olmağa çalışan öz vətəndaşlarının da üzərinə hücum çəkib, onları cəmiyyətdə özgələşdirmək, zorla aqressiv ictimai qınaq obyektinə çevirmək, təhqir etmək...

AZAD DÜŞÜNƏN HƏR KƏS HƏDƏFDƏDİR

Əslində, bu xətt Ukraynadakı

müharibənin ilk günündən tətbiq edilməyə başlandı. Yüzlərlə jurnalist, politoloq ölkədən qaçaraq canlarını qurtarmağa çalışdı. Bugünkü Rusiyada onları "inoagent", yəni xarici casus "status"una "layiq görüblər". Belə çıxır ki, indi Rusiyada Solovyov, Simonyan, Babayan, Keosyan və s. kimi düşünə bilməyən, işğal, yaxud məhv etmək çağırışları səsləndirməyənlər sadəcə, "casus"durlar...

Rusiyanın mərkəzi şəhərlərindən kənarda bölgələr var ki, ərəzisinin 70-80%-də normal su təchizatı və kanalizasiya yoxdur. Sivilizasiyanın ən primitiv əlamət və tələblərinin olmadığı bir dövlət digərlərinə, ələlxüsus da qonşularına bu aqressiv tərzlə hansı inkişaf, tərəqqi və çiçəklənmə vəd edə bilər?

Sergey Markov

Foto: Tapdıq Abdullayev/Global Photostock

"Daxili düşmən" və "milli xəyanətkar" axtarışı

Ötən həftə Rusiyanın informasiya resurslarında müasir rus şovinizmi məşinının tırtılları altına salınan daha iki "xəyanətkar"ın linçlənməsi müşayiət olundu. Hər cümləsindən qan fışqıran, hərdən adamda "bunlar reallıqla əlaqəni tam itiriblər" təəssüratı yaradan XXI əsr rus ideologiyasının simaları – Solovyov və onun "təmiz rus" olan erməni şərikləri özlərinə yeni təhdid hədəfləri tapıblar: yuxarıda adları çəkilən Qusman və Markov. Nədir ki, onlar Şuşada keçirilən III Qlobal Media Forumunda iştirak edib, Azərbaycanın dövlət başçısına sualla müraciət edib, ünvanına xoş sözlər işlədiblər. Bu şəxslər Azərbaycana məxsus mülki təyyarənin "uf" demədən vurulmasından sonra Rusiya ictimai və siyasi düşüncə tərzinə hakim olan direktivlər çərçivəsindən "kənara çıxaraq" "düşmən dövlət"ə səfər ediblər deyə linc olunurlar. Solovyov onlar haqqında təhqirəmiz sözlər söyləyir, "alçaqlığa yol verdiklərini" dilə gətirir. Rus jurnalistlərin Azərbaycan həbsxanalarında olduğu bir vaxtda Şuşaya getmələrini qınayır. "Onlardan biri xoşbəxtlikdən təqaüdə çıxdı. İkincisi, ümid edirəm, Markov, bir daha heç vaxt Rusiyanın heç bir media orqanına dəvət olunmayacaq. Orada olub həmkarlarımızın, həmvətənlərimizin taleyini soruşmamaq sadəcə alçaqlıq deyil, artıq xəyanətin astanasıdır", - deyər Solovyov baltalayır. Qusman və Markov az öncə bu təhdid və təhqiredici epitetlərin istifadə ediləcəyi simaların siyahısında deyildilər. İndi isə "daxili düşmən" və "milli xəyanətkar"dırlar. Bir dövlət ki, öz daxilində, vətəndaşları arasında düşmən və xain ovuna çıxıb, deməli, onun xaricdəki işləri o qədər də yaxşı getmir. Bu, təbii bir proses, uğursuzluğu kiminsə üstünə atmaq, şəxsi məğlubiyyətini başqa insanların və səbəblərin ayağına yazıb, özünü sığortalamaq cəhdidir. Necə deyərlər, cahillik özü-özünü içindən parçalayır. Bu reallıq Rusiya dövlətinin şüuraltısının inikasıdır...

Rus xalqı onları da anlayacaq...

İflasın ən bariz nümunələri olan baş verənlər tarixdən gəlib-keçmiş istənilən imperiyanın həyatında yaşanmış qaçılmaz reallıqlardır. Rusiyada Solovyov və Simonyan kimilərinin efrirlərinə baxan milyonlarla vətəndaş var və təəssüf ki, onların böyük bir qismi də daxilə və xaricə düşmən axtarışına haqq qazandırılar. Dünya görüşləri budur. Ancaq

Rusiya kimi həmişə proqressiv düşünən insanların olduğu bir ölkədə mövcud "əyri güzgülər" gerçəkliyinin çox davam etməsi çətindir.

Qusman illər boyu Rusiyanın dövlət informasiya agentliyində yüksək vəzifə tutub, vəzifəsinin

öhdəsindən layiqincə gəlib və müasir rus cəmiyyətinin intellektual camiasında sayılıb-seçilən şəxslərdən biri olub. Eynilə Markov da Rusiyanın ictimai-siyasi düşüncə müstəvisində rəylərinə ciddi önəm verilən, sözünün çəkisi olan ekspertlərdəndir. Dünən fikirlərinə yüzminlərlə insanın qulaq asdığı bu şəxslərin birdən-birə Azərbaycanda təşkil edilmiş bir forumda iştirak etməklə düşməne çevrilmələrinə heç Solovyovun tamaşaçı kontingentinin daxilində də hamı inanmır. Nə etmək olar, baxmağa fərqli heç nə, qulaq asmağa isə başqa heç kim yoxdur...

Qusmanla Markov nə ilkdirlər, nə də son. Tinkov, Şenderoviç, Belkovski, Nevzorov və başqaları Rusiya üçün ədaləti xarici ölkələrdə axtarırlarsa, Qusman və Markov düz sözü heç nədən qorxub ehtiyatlanmayaraq Moskvada söyləyirlər. Dünyaya Puşkin, Dostoyevski və Tolstoyu bəxş edən rus xalqı nə vaxtsa onları da anlayacaq.

FRANSIZ MÜSTƏMLƏKƏÇİLİYİNİN MİRASI

**QARŞIDURMANIN
TARİXİ XX ƏSRİN
ƏVVƏLLƏRİNƏ
GEDİB ÇIXIR**

Tailand və Kamboca arasında yüz ildən çox davam edən münaqişə fransız müstəmləkəçiliyinin mirasıdır. Vaxtilə fransız topoqrafların bilərəkdən buraxdığı səhv nəticəsində bu gün minlərlə insan silahlı toqquşmalardan əziyyət çəkir.

AZƏR NURİYEV

Tailand və Kamboca arasında hərbi qarşidurma Cənub-Şərqi Asianın silahlı qeyri-sabitlik ocağına çevrilmə təhlükəsini artırır. İyulun 24-də tərəflər arasında sərhəd münaqişəsi yaşanıb, 300 minə yaxın insan ərazidən təxliyə edilib, ölən və yaralananlar olub.

TRAMP BU PROBLEMİ DƏ HƏLL ETDİYİNİ DEYİR

İyulun 28-də Malayziyanın hökumət başçısı Ənvər İbrahim Kuala-Lumpurda Tailandın səlahiyyətli Baş naziri Puntam Veçayaçay və Kamboca hökumətinin başçısı Hun Manetin danışıqlarının nəticəsinə əsasən ölkələr arasında atəşkəs elan edib. Ənvər İbrahim bildirib ki, tərəflər qeyd-şərtsiz atəşkəslə bağlı ümumi anlaşmaya nail olub.

Lakin anlaşmanın nə qədər sürəcəyi böli deyil. ABŞ Prezidenti Donald Tramp dərhal Tailand və Kamboca arasındakı sərhəd münaqişəsinin Vaşinqtonun vasitəçiliyi ilə həll olunduğunu iddia edib. Tramp daha əvvəl Kamboca Baş naziri Hun Manet və Tailandın səlahiyyətli Baş naziri Phumtham Vechayachai ilə telefon danışıqları aparıb. ABŞ lideri xəbərdarlıq edib ki, əgər döyüş əməliyyatları dayandırılmasa, ölkəsi Tailand və Kamboca ilə ticarət danışıqları aparmayacaq.

QANLI MÜNAQİŞƏ TARİXƏ "MƏBƏD MÜHARİBƏSİ" KİMİ DÜŞƏCƏK

Qeyd edək ki, bu, iki dövlət arasında ilk silahlı toqquşma deyil. Lakin bu dəfə döyüş əməliyyatları miqyasına görə əvvəlki bütün toqquşmaları üstələyib. Budəfəki qanlı münaqişə tarixə "məbəd

müharibəsi" kimi də düşəcək. Banqkok və Pnompen məbəd komplekslərinin ərazilərinin mənsubiyyətini yüz ildən çoxdur ki, mübahisə edirlər. Tailandın səlahiyyətli Baş naziri Phumtam Vechayachai deyib ki, Kamboca ilə münaqişə həssas məsələdir və ona ehtiyatla, beynəlxalq hüquq çərçivəsində yanaşmaq lazımdır. Kamboca Baş naziri Hun Manet də bildirib ki, Pnompen münaqişənin sülh yolu ilə həllini istəyir. "Kamboca həmişə problemlərin sülh yolu ilə həlli mövqeyini tutub, lakin bu halda silahlı təcavüzə cavab verməkdən başqa seçiminiz yoxdur", - o, "Facebook"da yazıb.

TƏRƏFLƏR HƏRBİ TOQQUŞMADA MARAQLI IDİ?

Tailand və Kamboca arasındakı ərazi mübahisə

sələrinin həlli

üçün 2000-ci ildə yaradılmış Birgə

Sərhəd Komissiyası indiyədək real nəticə əldə edə bilməyib. Bəzi ekspertlərin fikrincə, hazırkı vəziyyət Tailandın hakim elitasına bu qarşidurma ilə daxili siyasi böhrandan diqqəti yayındırmağa imkan verir. Ölkədəki vəziyyət normallaşma istiqamətində getdikcə, gərginlik də səngiyəcək. Digər ekspertlər isə hesab edirlər ki, hər iki tərəf əvvəlcədən bu münaqişəyə rəşional şəkildə gedib, onun genişmiqyaslı qarşidurmaya çevrilməməli olduğunu anlayıblar. Gərginliyin davam etdirilməsində də heç kim maraqlı deyil. Belə bir fikir də var ki, hazırda hər iki ölkədə qarşidurmada qaçmaq üçün kifayət qədər nüfuza və əminliyə malik liderlərin çatışmazlığı var.

Analitik Aleksandr Korolyov da hesab edib ki, münaqişənin hazırkı gərginləşməsi əslində Tailanddakı daxili siyasi böhranla bağlıdır. Onun sözlərinə görə, Kamboca hakimiyyəti də belə bir eskalasiyada maraqlı idi.

Münaqişənin predmeti hindu məbədi və onun yerləşdiyi 4.6 kvadrat kilometrlik ərazidir. XI əsrdə inşa edilən bu məbəd Kamboca-Tailand sərhədinə yaxın yerdə yerləşir və hər iki ölkə bu əraziyə iddia edir. İki ölkə arasında qarşidurmanın tarixi XX əsrin əvvəllərinə gedib çıxır. 1904-cü ildə Siam (Tailandın əvvəlki adı) Fransa nəzarəti altında olan Kamboca ilə aydın sərhəd çəkməli olan demarkasiya komissiyasının yaradılmasına razılıq verib. Tərəflər ilkin olaraq, Dangrek silsiləsi boyunca sərhəd xətti çəkməyi razılaşıblar. Bu isə Preahvihea məbədinin Siamın nəzarətinə keçməsi demək idi. Lakin 1907-ci ildə fransız coğrafiyaçıları məbədin Kamboca ərazisi kimi göstərildiyi xəritə dərc ediblər. Yalnız 1930-cu illərdə Tailandda xəritədəki uyğunsuzluğu fərq ediblər. Tailand coğrafiyaçıları öz topoqrafik ölçmələrini aparıblar və 1953-cü ildə fransız qoşunlarının Kambocadan çıxarılmasından sonra krallıq məbədin yerləşdiyi əraziyə öz hərbiçilərini göndərib. 1959-cu ildə Kamboca Tailandla qarşı BMT-nin Beynəlxalq Məhkəməsinə müraciət edib. Məhkəmə 1962-ci ildə Tailanddan məbədi Kamboca tərəfinə güzəştə getməyi tələb edib. 2008-ci ildə Tailand hakimiyyəti Kambocanın məbəd kompleksini UNESCO-nun Dünya İrsi siyahısına daxil etmək üçün atdığı addımlara etiraz edib. Beləliklə, əminliklə deyə bilərik ki, iki ölkə arasında yüz ildən çox davam edən münaqişə fransız müstəmləkəçiliyinin mirasıdır.

RUSIYA VƏ ABŞ SİLAHLARININ MÜBARİZƏSİ

Son illərdə hər iki ölkə gözlənilən təhlükəyə görə hərbi xərclərini artırmaq və sərhəd xəttini gücləndirmək siyasəti aparır. Tailand ordusu əsas etibarilə ABŞ silah və sursatı ilə təchiz edilib. Tailandın "Leopard" tankları, "F-16" təyyarələri mövcuddur. Arsenalında əsasən rus silahları olan Kambocanın hərbi büdcəsi isə Tailanddan 15 dəfə azdır. Əhali sayına görə də Tailand Kambocanı üstələyir. Belə ki, Kambocanın 17, Tailandın isə 71 milyon əhalisi var.

Bəs bu münaqişənin perspektivi necə olacaq və regional təsirləri nə ola bilər? Siyasi ekspertlər qarşidurmanın yaxın zamanda yenidən başlaya biləcəyini düşünürlər.

BURADA SİZİN REKLAMINIZ OLA BİLƏR

Tel: (+994 55) 457-02-03 \ (+994 77) 447-47-17

E-mail: kaspiqazeti@kaspi.az

CEHİZ ÜZƏRİNDƏ QURULAN AİLƏNİN SONU YOXDUR

Son günlər Ağdaşın Ləki kəndində baş verən və sonu intiharla nəticələnən “cehiz” əhvalatı medianın və sosial platformaların gündəmini zəbt edib. Əksəriyyət cəmiyyətin cehizə münasibəti, valideynlərin gənclərin həyatına həddən artıq müdaxiləsi ilə bağlı problemləri etiraf edir.

TƏRANƏ MƏHƏRRƏMOVA
taranamaharramova@kaspi.az

Son günlər Ağdaşın Ləki kəndində baş verən və sonu intiharla nəticələnən “cehiz” əhvalatı medianın və sosial platformaların gündəmini zəbt edib. Kənd sakini, 23 yaşlı Qiyas İsmaylzadə yaşadığı evdə özünü asıb. Bir neçə gün sonra toyu olacaq gəncin intiharına səbəb kimi anasının gəlinin gətirdiyi cehizi bəyənməməsi və bu üzdən ailələr arasında yaranan narazılıq göstərilir. Nəticədə gənc həyatına qəsd etməklə valideynlərinə etiraz edib. Qiyasın ölüm xəbərini eşidən qız da ağır psixoloji sarsıntı keçirib...

İndi ictimaiyyət “təəssüf ki, hələ də xoşbəxtliyi bahalı cehizdə, zinət əşyalarında görən ailələr çoxdur”, - deyərək, gənclərin həyatına valideynlərin bu cür müdaxiləsini lənətləyir.

CƏMİYYƏTİ HƏRƏKƏTƏ GƏTİRMƏLİ OLAN BİR HADİSƏ

“Bu, əslində SOS signalı çalınacaq və cəmiyyəti hərəkətə gətirməli olan bir hadisədir. Təəssüf ki, bu cür halların sayının artdığını görürük”, - deyərək millət vəkili Ceyhun Məmmədov hadisəyə münasibət bildirir: “Valideyn üçün övladının sağlamlığı, həyatda olması cehiz məsələsindən daha önəmlidir. Təəssüf ki, bu gün valideynlərimiz də bir sıra hallarda öz missiyalarını yerinə yetirmirlər. Boşanmaları təhlil edəndə də görürük ki, əsas səbəb valideynlərin gənc ailələrə həddən artıq müdaxilə etməsidir”. Millət vəkili bu gün cəmiyyətdə deqradasiyanın sürətlə artmasından, güclü mənəvi aşınmadan, dəyərlərin transformasiyasından da narazılığını bildirir: “Bu cür hadisələr də dəyərlərin, ənənələrin zəifləməsi nəticəsində baş verir. Təəssüf ki, getdikcə daha çox istehlakçı, maddi cəmiyyət oluruq. Təbii ki, burada təhsilin, dünyagörüşün, intellektual səviyyənin də rolu var. Əslində telekanallar verilişlərdə kimlərsə boşanmasını, parlaq həyatlarını yox, bu tip məsələləri qabartmalıdırlar. Valideynlərə tövsiyə olunmalıdır ki, övladları ilə diqqətlə rəftar etsinlər, öz davranışları ilə onları intihara, yanlış yola sövq etməsinlər. Çünki sonrakı peşmançılıq heç bir fayda verməyəcək. Valideynlərlə, gənclərlə davamlı maarifləndirmə işi aparılmalıdır. Əgər bunu etməsək, gələcəkdə belə halların sayı daha da artacaq!”

Ceyhun Məmmədov

Foto: Rüşət Mikayılov/Global Photostock

“Süni intellektdən danışa-danışa süni cəhalətə gedirik”

Ədəbiyyatşünas alim, professor Rüstəm Kamal bütün dünya xalqlarında cehiz vermək ənənəsinin olduğunu bildirir: “Cehiz xoşbəxtliyin simvoludur və gənc ailəyə kömək kimi nəzərdə tutulur. Hətta Amazon, Afrika meşələrində yaşayan qəbilələrdə də cehiz vermək ənənəsi var. Amma bu, “Qaynana” filmindəki kimi “maşın-maşın cehiz” miqyasında da, bir qol saati da ola bilər. Cehiz ata evi ilə qızın bağlılığının simvoludur. Bu ritualın üzərindən də gənc ailələrə basqılar edilir. Baş verən faciədə olduğu kimi, - bu ailələrin, valideynlərin cahilliyi üzündən iki gəncin sevgisi nakam oldu”. Professor hesab edir ki, toy və yas adət-ənənələrinə dövlət səviyyəsində nizam gətirilməlidir: “Qonşu ölkələrdə bu sahədə mütərəqqi nə varsa tətbiq olunmalı, maarifləndirici işlər aparılmalıdır. Sosial şəbəkələrdə hansısa müğənninin qazancı, istirahəti təbliğ olunursa, dolayısı ilə bu məsələlərə təsir etmiş olur, bu sahədə cəhalətə bir az da dərinləşdirir, ölkəmizin ailə institutu dağıdılır. Telekanallarda qaynana-gəlin davaları təbliğ olunur. Rayon yerlərində bu tip verilişlərə baxırlar. Mental dəyərlərimiz təhlükə altına düşür. Ailə problemləri üzərində reyting qazanmağa son qoyulmalıdır, cəmiyyətə pozitiv örnek olan nümunələr tapılmalıdır”.

R.Kamalin fikrincə, sadə yolla xoşbəxt olan örnek ailələr təbliğ olunmalı, alimlər, yazıqlar, ziyalılar sözlərini deməlidirlər. Həmçinin Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin fəaliyyəti gücləndirilməlidir: “Bu cür faciələrin bir səbəbi də cəmiyyətdəki mənəviyyət problemləridir. Məktəblər cəmiyyətdən təcrid olunub. Ağsaqqallar institutu məhv olub. İki Vətən müharibəsi görmüş xalqın düşüncəsində onsuz da hüsur yoxdur. Onlar da bu cür verilişlərlə xalqa “dron” atırlar. Təəssüf ki, süni intellektdən danışa-danışa süni cəhalətə gedirik!”

Rüstəm Kamal

“Valideynlərin maarifləndirilməsinə ehtiyac var”

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin baş müəllimi, Elmi-Psixoloji Mərkəzin psixoloqu Nigar Məmmədova da hesab edir ki, oğlan evi tərəfindən qızların, qız evi tərəfindən cehizin verilməsi gənclərə kömək məqsədi daşıyır. Amma buna var-dövlət və ya kiməsə göstərmək məqsədi ilə yanaşanlar da var: “Biz bu yanaşmanı şəhərə, kəndə bölə bilmərik. Bu, insanların xislətindədir. Rayon yerində camaat gəlib gəlinin cehizinə baxır. Amma anlamırlar ki, nə gətiribse, ailənin istifadəsi üçündür. Talelər cehiz

üzərində qurulmamalıdır. Gənclər var, baş-başa verərək gedib xaricdə yaşayır, müəyyən zamana qədər “birdəfəlik” qablardan istifadə edirlər. Amma ailə tanıyıram ki, uşaqları altıncı sinifdə oxuyur, hələ də evdə cehiz söhbəti gedir. Cehiz üzərində qurulan ailənin sonu yoxdur”. Psixoloq ailələrdə valideynlərin müdaxiləsinin böyük problemlərə səbəb olduğunu deyir: “Bizdə övlad 50 yaşına çatır, yenə valideyn ailəsinə müdaxilə edir. Təəssüf ki, valideynlər elə bilirlər ki, müdaxilə həmişə olmalıdır. Bu, boşanmaların sayının artmasında da özünü göstərir. Ailələr dağılmasın,

sevgilər nakam qalmasın deyərək, çox istərdim ki, məktəblərdə psixologiya dərsləri keçirilsin. 23 yaşlı oğlan öz sevgisini müdafiə edə bilmirsə, bunun günahını cehizdə görməyə bilər. Uşaq da sözünü deməyi bacarmalıdır. Eyni zamanda, valideynlərin maarifləndirilməsi çox vacibdir. Valideyn iclaslarında psixoloqlar danışmalıdır”.

Nigar Məmmədova

SƏNƏDSİZ EVLƏR PROBLEMİ HƏLL OLUNUR?

Sənədsiz evlərin qeydiyyatı ilə bağlı mühüm qərar qəbul edilib. Yüz min mülkü əhatə etməsi gözlənilən yeni qaydalarda hüquqverici sənədlərin siyahısı genişləndirilir. Lakin ekspertlər bu qaydaların heç də bütün sənədsiz evlərə şamil olunmayacağını deyirlər.

AYGÜN ƏZİZ
aygunaziz@kaspi.az

Sənədsiz evlərin qeydiyyatı və hüquqi statusunun müəyyənləşdirilməsi uzun illərdir aktual problemlərdən biri olaraq qalır. Bir çox ailələr əmlakları üzərində tam hüquqa malik deyillər. Bu isə satış, qeydiyyat, miras və digər hüquqi məsələlərdə ciddi çətinliklər yaradır. Tez-tez müzakirəyə çıxarılan bu məsələ ilə bağlı ötən həftə açıqlanan məlumatlar sənədsiz ev problemi ilə üz-üzə qalan bir çox vətəndaşı həyəcanlandırıb. Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti yanında Daşınmaz Əmlakın Dövlət Kadastrı və Reyestri Xidmətinin idarə heyətinin sədri Nigar Alimova deyib ki, Azərbaycanda əmlak hüquqlarının rəsmiləşdirilməsi ilə bağlı imzalanan yeni fərman 100 minə yaxın vətəndaşa sənədsiz evlərini qeydiyyatdan keçirmək imkanı yaradacaq: “Bu sənəd əslində amnistiya xarakteri daşıyır. Əvvəllər hüquq müəyyənədiçi sənəd hesab edilməyən bəzi arayış və sənədlərə bu status verilməklə, vətəndaşlara əmlaklarını rəsmiləşdirmək imkanı yaradılır”.

AMNİSTİYA HANSI EVLƏRƏ ŞAMİL OLUNACAQ?

Mətbuatda tez-tez təkcə paytaxt ərazisində 500 mindən çox sənədsiz evin olduğu yazılır. Mütəxəssislər, dövlət rəsmiləri bu statistikanı təsdiqləyirlər. Maraqlıdır, əgər bu statistika düzgündürsə, amnistiya hansı evlərə şamil olunacaq?

Nigar Alimova bildirib ki, keçmiş kolxoz, sovxoz və digər kənd təsərrüfatı müəssisələrinin əmlərləri ilə vətəndaşlara verilmiş torpaq sahələri hüquqi qeydiyyata alınacaq. Həmçinin texniki pasportu olan tikililərin qeydiyyatı da sadələşdirilir. Yeni qaydalara əsasən, xüsusilə 2001-ci il yanvarın 1-dək texniki inventar idarələri tərəfindən tərtib olunmuş texniki pasport (texpasport) sənədləri olan vətəndaşlar torpaq sahələrinin ölçüsü göstərilərsə, həmin sənədlərlə müraciət edərək həm torpaq sahəsi, həm də tikili üzərində hüquqları əldə edə biləcəklər.

Əmlak məsələləri üzrə ekspert Ramil Osmanlı “Kaspi” qəzetinə açıqlamasında bildirdi ki, bu, amnistiya deyil: “Əgər bu, sənədsiz tikililərin bütövlükdə sənədləşdirilməsi problemini həll etsəydi, o zaman amnistiya adlandırmaq olardı. Əslində bu, cənab Prezidentin 2015-ci ildə imzaladığı 439 sayılı Fərmanın icrası istiqamətində qəbul edilmiş əlavə və dəyişikliklərdən biridir. Dəyişikliyin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, “Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında” qanun qəbul olunana qədər - yəni 2004-cü ildən əvvəl qüvvədə olan sənədlərin hüquqi qüvvəsi tanınır. Həmin dövrdə fəaliyyət göstərən inventar bürolar (2001-ci ildə bağlanmışdı) və keçmiş icraiyyə komitələri, xalq deputatları sovetləri kimi qurumlar tərəfindən verilmiş torpaqayırma sənədləri, qərarlar artıq ilkin hüquq müəyyənədiçi sənəd kimi tanınacaq”.

“QEYD OLUNAN 500 MİN RƏQƏMİ DƏ REAL DEYİL”

Əmlak eksperti “100 min evə sənəd verilmək” fikri ilə də razı deyil: “Dəqiq statistikaya yoxdur. Bu gün səsləndirilən rəqəmlər sadəcə təxminlərdir. Hətta bəzən qeyd olunan 500 min rəqəmi də real deyil. 2008-2009-cu illərdə deyilmişdi ki, ölkədə 400 minə qədər sənədsiz tikili var. O vaxtdan bəri vəziyyət dəyişib. Təkcə Bakı və Abşeron ərazisində hər il 20-30 min arası yeni qeyri-qanuni tikili meydana çıxır”.

“VƏTƏNDAŞIN GÖZLƏNTİSİ BAŞQADIR”

Həmsöhbətimiz sonda vurğuladı ki, əgər hər hansı qərar nəticəsində ölkədə təkcə 100 min deyil, hətta 10 nəfər vətəndaşın əmlakının qeydiyyatı təmin olunursa, bu, təqdirəlayiq haldır: “Lakin cəmiyyət uzun müddətdir ki, genişmiqyaslı əmlak amnistiyasını gözləyir. Aidiyyəti qurum ötən il bu məsələ ilə bağlı açıqlama vermişdi və vətəndaşlar da həmin istiqamətdə konkret addımlar atılmasını ümidlə gözləyirlər”.

HANSI TORPAQLARA ÇIXARIŞ VERİLMƏYƏCƏK?

Əmlak eksperti Elnur Fərzəliyevin sözlərinə görə, 2004-cü ilə qədər verilmiş torpaq sahələri var ki, onları verən müəssisələr artıq fəaliyyət göstərmirlər. Belə torpaqlara sadələşdirilmiş qeydiyyat prosesi tətbiq olunacaq və tələb olunan sənədlər toplusu azaldılacaq: “Vaxtilə kolxoz və sovxozlar tərəfindən kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq sahələri fərdi yaşayış üçün ayrılıb və üzərində böyük yaşayış massivləri formalaşmış. Bu kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların da təyinatı dəyişdiriləcək. Burada kənd və rayonlarda yerləşən torpaq sahələri də nəzərdə tutulur. Gələcəkdə isə digər torpaq sahələrinin də bu prosesə daxil ediləcəyi gözlənilir”.

Bəzi torpaqlara isə heç bir halda çıxarış verilməyəcək: “Söhbət qadağan olunmuş ərazilərdə tikilən evlərdən gedir. Məsələn, üzərindən yüksək gərginlikli elektrik naqilləri, kommunikasiya xətləri keçən, neft zonalarına düşən ərazilərə çıxarış verilmir”.

“Qanunsuz tikililərin sökülmə prosesi intensivləşəcək”

Artıq qadağan olunan ərazilərdə tikilən evlərin söküntüsü də başlayıb. Həmsöhbətimiz bildirir ki, bu sökülmə prosesi bir az da intensivləşəcək: “Bakı şəhərinin 2023-cü ilin dekabrında təsdiqlənmiş Baş planı var və 2040-cı ilə qədər şəhər həmin plana uyğun inkişaf edəcək. 2030-cu ilə qədər söküntülərin hamısı tam şəkildə başa çatmalıdır”.

VƏTƏNDAŞLAR HARA MÜRACİƏT ETMƏLİDİRLƏR?

Vətəndaşın sənəd almaq üçün hara müraciət etməsinə gəldikdə isə, mütəxəssislər qeyd edirlər ki, ilk növbədə “Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında” qanunun 8-ci maddəsinə edilən son dəyişiklikləri əhatə edən sənədlərin siyahısı ilə tanış olmaq lazımdır. Əgər bu siyahıda qeyd olunan sənədlərdən biri və ya bir neçəsi vətəndaşın əlində varsa, yaşadığı ərazi üzrə Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti yanında Daşınmaz Əmlakın Kadastrı və Reyestri Publik Hüquqi Şəxsə müraciət etməlidir.

Ramil Osmanlı

Elnur Fərzəliyev

ƏMƏKDAR İNCƏSƏNƏT XADİMİ CAHANGİR MEHDİYEV LƏ 127 YAŞLI KINOMUZUN HAZIRKI DURUMU HAQQINDA MARAQLI SÖHBƏT

“MƏNƏ MÜSLÜM MAQOMAYEVİN ƏMİSİ KÖMƏK ETDİ”

Bayramlar və yubileylər keçilən yola nəzər salmaq, fikir bildirmək, müqayisə aparmaq, qiymətləndirmək üçün gözəl fürsətdir. 2 avqust Milli Kino Günü ərəfəsində Əməkdar İncəsənət xadimi Cahangir Mehdiyevlə söhbətimizdə onun həm kinorejissor, həm də aktyor kimi kinomatoqrafiyamızda xidmətlərindən, həmçinin 127 yaşlı

kinomuzun hazırkı vəziyyətindən danışdıq.

“PAPAQ” ADINI QAYTARACAĞAM”

● **Cahangir müəllim, özünüzdən eşidək: milli kino tariximizdə nə qədər payınız var?**

● Bu, mənim yaradıcılığım, Vətən və xalq qarşısında yazdığım ssenarilərdir, müxtəlif janrlarda çəkdiyim bədii-sənədli, “Mozalan” studiyasında çəkilən filmlərdir. Bu, mənim kinomuza verdiyim töhfələrdir. 1979-cu ildə ilk dəfə “Diplom işi” filmimlə Azərbaycana beynəlxalq mükafat götürmüşəm. Mən iki institut bitirmişəm: beş il Azərbaycanca, beş il də Moskvada oxumuşam. Bütün yaradıcılığım boyu idmanla incəsənət mənim üçün ayrılmaz olub: idmanla möhkəmlənib, yıgılmış qüvvəni incəsənətə həsr etmişəm. “Mosfilm” emblemi altında çəkan sonuncu və sağ qalan rejissor mənam. Biri Əjdər İbrahimov idi, o, rəhmətə gedib. 1980-ci ildə

“Əvvəllər bir komediya filmi çəkmək üçün bizə bir il yarım, adi film üçün bir il vaxt verilirdi. İndi isə filmin çəkilişi üçün bir həftə vaxt verirlər.”

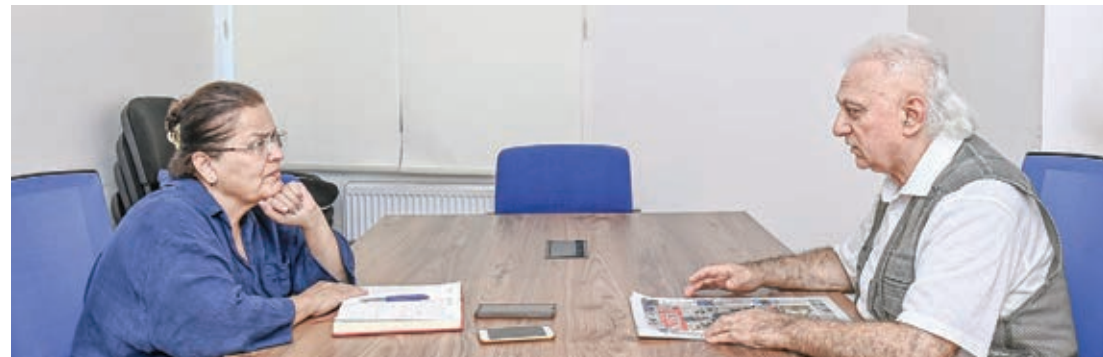
“Mosfilm” kinostudiyasının nəzdində yaradılmış “Debit” studiyasında “Vaxt!” (“By!”) kinokomediyaşının quruluşçu rejissoru olmuşam. 1980-ci ildə “Mosfilm”də keçirilən beynəlxalq kinofestivalda “Vaxt!” “Ən yaxşı rejissor işinə görə”, Minsk şəhərindəki kinofestivalda isə “Ən yaxşı komediya işinə görə” mükafatlarını qazanıb. Buna görə qürur hissi keçirirəm. Mənim “Mosfilm”də qalmağımı çox istəyirdilər. Çünki orada Əjdər İbrahimovdan başqa azərbaycanlı rejissor yox idi. Amma ailəm, övladlarım vardı. Ona görə “gərək öz vətənimə qayıdım” deyib geri döndüm.

● **Pəşman oldunuzmu?**

● Yox, pəşman deyiləm. Mən bir azərbaycanlı, bir ata, həm də yaradıcılığı milli-mənəvi dəyərlərə söykənən Cahangir Mehdiyev kimi vətənimə qayıtdım. Bütün yaradıcılığım Azərbaycanın klassik, milli-mənəvi dəyərlərinə söykənən ədəbiyyatı ilə bağlıdır. Kinoda Əbdürrəhim bəy Həqverdiyevə ilk dəfə mən müraciət etmişəm. Görkəmli yazıcının hekayəsi əsasında çəkdiyim filmin adını “Papaq” qoymuşdum. Amma bəzi məmurlar onu dəyişdirdilər. Filmə əlavə iki ad da qoydular. Moskvada prokat məqsədi ilə “Özümdən asılı olmayaraq oğru”, Azərbaycanda isə “Evlənmək istəyirəm” qoydular. Amma filmin ideya-bədii məzmunu “Papaq” idi. Təəssüf ki, o filmi Həqverdiyevin 150 illik yubileyi münasibəti ilə də nümayiş etdirmədilər. Baxmayaraq ki, bu, mənim filmlərim içərisində ən çox baxılan filmidir...

● **Sonradan bizdə papaqdan bəhs edilən başqa film də çəkildi...**

● Orxan Fikrətoğlu o addan istifadə etdi ki, bəlkə

film populyar olar. Qısametrajlı bir film çəkdi. Eşitdiyimə görə, heç istədiyi kimi də alınmayıb. Mənim filimimi hər yerdə “Papaq” adı ilə tanıyırlar. Bir müəllim kimi mən öz hüquqlarımdan istifadə edərək, filminin adını qaytaracağam.

“KINONUN ŞİRİN ZƏHƏRİ İLƏ ONDA ZƏHƏRLƏNDİM”

● **Yeri gəlmişkən, siz uşaqlıqdan filmlərə çəkilmisiniz. Sonradan niyə rejissor olmaq istədiniz? Rol təklif olunmurdu, yoxsa “özüm çəksəm daha çox məşhurlaşaram” istəyi vardı?**

● Mən heç vaxt aktyor olmaq istəməmişəm. Uşaqlıqda 12 nömrəli bağçaya gedirdim. Rejissor Lətif Səfərov ilk dəfə məni “Bakı və bəkililər” filminə çəkdi. Özünə gələn məni seçdi və ilk rejissor tapşırığını mənə o verdi. Altı yaşında rəssam kimi o filmə kadra çəkildim. Kinonun şirin zəhəri ilə onda zəhərləndim.

● **Siz Moskvada Georgi Daneliyanın emalatxanasında dərslə almisiniz. O vaxt Kinomatoqrafiya İnstitutunun hansısa emalatxanasında oxumaq çoxlarının əlçatmaz arzusu idi. Demək olarmı, bir az da bəxtiniz gətirdi...**

● Həqiqətən də mənim bəxtim gətirdi. O zaman ki İncəsənət İnstitutuna sənəd verəndə abituriyentlərlə görüş zamanı Rza Təhmasiblə tanış oldum. O “sənədlərini götür, keç aktyorluq fakültəsinə”, - deyərək təkid etdi. Mən “rejissorluq oxumaq, Mehdi Məmmədovun tələbəsi olmaq istəyirəm”, - deyərək etiraz elədim. Rza Təhmasib necə təsir elədise, bir gün rektor Rəhəb müəllim məni çağırdı ki, “oğlum, sən bir il aktyorluq fakültəsində oxu, Rza Təhmasibin gözü nə üçünsə səni tutub. Səni ikinci kursda rejissorluğa keçirəcəyəm”. Rektora nə deyər bilərdim? Bir il Rza Təhmasibin kursunda oxudum. Mənə yaxşı rollar da verdi. Yaşar Nuri də bizimlə bir kursda oxuyurdu. Sonra rejissorluq kursuna keçdim və əla qiymətlərlə bitirdim. İnstitutu bitirib rejissor assistenti kimi

ÇOX ÇƏTİNLİKLƏ BEŞ NƏFƏRDƏN BİRİ OLUB

● **Bununla sizin üçün Moskvaya yol açıldı?**

● Məni həqiqətən də Moskvada imtahanla dəvət elədilər. İmtahanı Georgi Daneliya qəbul edirdi. “Sənin artıq diplomun var. Neynirsən Kinomatoqrafiya İnstitutunu? Ali rejissor kurslarına get, sonra kino çək” dedi. Mən də “bir şeyi bilirəm ki, heç nə bilmirəm. Bəlkə siz mənə bir şey öyrətiniz”, - deyər cavab verdim. “Səninlə bağlı hər şey aydındır. İmtahana dəvət etməmişdən yaradıcılıq işlərinlə tanış olmuşuq, gedə bilərsən”, - deyər Daneliya bildirdi. Mənə hər şey qaranlıq qaldı.

Bu, SSRİ-də yeganə institut idi ki, kinorejissorluq fakültəsində qəbul olmaq üçün cəmi beş yer vardı. Qalan beş nəfər müqavilə əsasında Avropa ölkələrindən qəbul olunurdu. Yeganə abituriyent oldum ki, qəbulu imtahanların üçündən də “5” aldım. Amma qəbul olmağıma maneələr də oldu. Rektor bildirdi ki, gərək üç il işləyib sonra instituta gələdin. O zaman Müslüm Maqomayevin əmisi Moskvada işləyirdi. Ona müraciət edərək “istəhsalatdan ayrılmaq şərti ilə gəlmişəm. Azərbaycanın vəsaiti hesabına oxuyacağam”, - dedim. Sağ olsun, mənə o kömək etdi. Oxuduğum dövrə mənə tələbə cəmiyyətinin sədr müavini, həmçinin idman üzrə rəhbər seçildilər. Kinomatoqrafiya İnstitutunda üç işim oldu: “Dərviş” adında kurs işi, “Aydınlaşdırın” və “Diplom işi” filmləri. “Diplom işi” filmi mükafat aldığına görə ümumittifaq prokatına getdi. Mənə müəllif kimi diplom verdilər, amma qazanclar onların hesabına köçdü.

● **Bəs bütün sovet məkanında məşhur olan “Afonya”, “Mimino” filmlərinə necə dəvət aldınız?**

● Daneliya imkan daxilində tələbələrini filmlərinə dəvət edirdi. Bu, bizə maddi kömək idi. Mən də “Afonya”, “Mimino” və “Kin-dza-dza” filmlərində epizodlarda çəkilmişəm. Daneliyadan xahiş etdim ki, boş vaxtlarımda onun yanında təcrübə keçməyə icazə versin. Sağ olsun, razılıq verdi. Bizim xüsusi münasibətimiz vardı. Ümumiyyətlə, Ümumittifaq Kinomatoqrafiya İnstitutu böyük təcrübə məktəbi idi.

● **Moskvadan qayıdandan sonra özünüzi rejissor kimi sübut etmək üçün hansı filmi çəkdiyiniz?**

● Bakıda ilk tammetrajlı musiqili filmim Əbdürrəhim bəy Həqverdiyevin yaradıcılığından oldu. Sonradan çəkdiyim filmlərin hamısı mənim üçün əzizdir. Bilirsiniz ki, “Kişi sözü” filmi xalqımız tərəfindən çox sevilir. Bu film rejissorluq olam da, müəllimim Daneliyanın tövsiyəsi ilə Niyaz roluna özümlə çəkildim. Düzünü deyim ki, əsl idmançı görkəminə malik aktyor tapmaq asan deyildi. Buna görə də özümlə Niyaz rolunda sinamaq qərarına gəldim. Əgər bu film ümumilikdə xalqımızın xoşuna gəlsə, deməli, zəhmətim puç olmayıb. Mənim rejissor kimi gözəl işlərim var. Hələ “Rasim” filmi heç kəs görməyib. Parodiya janrında Azərbaycanda film çəkilməmişdi. Mən bu janrda iki film çəkmişəm.

“MOZALAN”DA İŞƏ QISAMETRAJLI FİLMLƏ BAŞLADIM”

● **“Mozalan” studiyasına gətirdiyiniz dəyişiklik necə effekt verdi?**

● “Mozalan”da işə qısametrajlı filmlə başladım. SSRİ kinomatoqrafiyasında gürcü kinosunun böyük rolu olub. Georgi Daneliya, Eldar Şengelaya çox gözəl qısametrajlı filmlər çəkirdilər. Müəllimlərim “fikir nə qədər qısa olsa, o qədər aydın olar” deyirdilər. Mən “Diplom işi” üçün Aleksandr Ebanoidzenin “İmeretiya üslubunda evlilik” romanını azərbaycanlaşdırıdım. İkicildlik filmə çevirdim. Müəllif heyərə tələb olub.

Məni “Mozalan”a Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə direktor və bədii rəhbər təyin etmişdilər. Xahiş elədim ki, “Mozalan” satirik kinojurnal adı ilə yox, qısametrajlı satirik və yumoristik filmlər studiyası kimi fəaliyyət göstərsin. Doğrudan da qəbul etdilər.

“Mozalan”da Sabirin “Pa atonnan, nə ağır yatdı bu oğlan, ölüb ə...” şeirinə çəkilən filmlə başladım. Doğrudan da, “Mozalan”, “Azərbaycan film” yatmışdı. Mən Sabirin, Həqverdiyevin yaradıcılığının, Molla Nəsrəddinin, atalar sözlərinin təsiri altında ibrətamiz, təsiredici qüvvəyə malik filmlərlə dövrün, zamanın nəbzinə uyğun işləməyə başladım. 2006-cı ildə İsveçrədə “Mozalan” studiyasının direktor-bədii rəhbəri kimi “Nüfuz və keyfiyyətdə lider - Avropa-2006” beynəlxalq mükafatına layiq görüldüm. Qayıdandan sonra düşündüm ki, bu, mənim simamda Azərbaycana verilən mükafatdır. Bir xatirə kimi, mükafatı Heydər Əliyev Fonduna hədiyyə etdim.

● **Bəs “Mozalan”dan niyə ayrıldınız? Studiyanın sonrakı taleyi necə oldu?**

● Nazirliyin kino şöbəsinə olan dəyişikliklərdən sonra təklif olunan prinsiplərlə işləyə bilmədim. Onların təklif etdiyi üsullar məni qane etmədi. Mən vicdanın, ədalətin tərəfdarıyam, riyakarlıq, ədalətsizlik prinsipimə daxil deyil. Ona görə ərizə yazıb ayrıldım. Bildiyim qədər “Mozalan”

indi ümumiyyətlə fəaliyyət göstərmir.

“BU DÜNYADA BİR ARZUM VAR...”

● **Niyə daha film çəkmirsiniz?**

● Şərait o şərait deyil. Mən hətta bazara gedəndə də “indiki filmlər o deyil, niyə çəkmirsiniz?” deyər soruşurlar. Yaxşı film üçün zaman vacibdir. Dövlət bir komediya filmi çəkmək üçün bizə bir il yarım, adi film üçün bir il vaxt verirdi. İndi filmin çəkilişi üçün bir həftə vaxt verirlər. İstəyirlər hər həftə film çəkilsin, özü də pulsuz, havayı. Mən “tez-tez” çəkməyə öyrəşməmişəm. Ona görə də dedim ki, bu dünyada bir arzum var, amma deməyəcəyəm, o yerinə yetiriləndən sonra havayı çəkərim. Arzum yerinə yetməsə, riyakarlıq və ədalətsizlik hesab edəcəyəm...

● **İmkan yaradılsa, necə bir film çəkərsiniz?**

● Yaxşı film... Mən İsa bəy Hacınskinin qohumlarındanam. Mənim nəvəmlə onun həyat yoldaşı bacı olub. Yeganə bəydir ki, 2-ci Nikolay ona rəsmi “bəy” titulu verib. Onun haqında kitab nəşr olunub. Film çəkilişi ilə bağlı müraciət etmişik. Qismət olsa, onu çəkərdim. O vaxt “Ananın kitabı”nı çəkmək istədim, imkan vermədilər. Bəxtiyar Vahabzadə bir gün zəng edib məni evinə dəvət etdi. Dedi ki, mənim bir “Atanın kitabı” adlı əsərim var, ondan istifadə edin. Oxudum, maraqlı idi. O filmə Bəxtiyar Vahabzadənin özünü də çəkmək istəyirdim. Amma həmin vaxt o, artıq xəstə idi. İki hissəli film çəkmək istəyirdim - klassik və müasir dövrü. Amma yad münasibət göstərdilər. Təəssüf ki, qismət olmadı. O filmləri çəkmək üçün gözəl şərait lazımdır.

● **Hazırkı kino aləmini necə xarakterizə edərsiniz?**

● Kino sənəti hər dövlətin strateji obyektidir. Bu, bir silahdır, ondan düzgün istifadə etmək lazımdır. Hazırda az da olsa yaxşı çəkilən filmlər var. Mən optimist adamam. İnanıram və əminəm ki, vaxt gələcək, kino sənəti hazırkıdan daha yaxşı vəziyyətdə olacaq.

SÖHBƏTLƏŞDİ

TƏRANƏ MƏHƏRRƏMOVA

taranamaharramova@kaspi.az

Əməkdar incəsənət xadimi Cahangir Mehdiyev: “Hazırda az da olsa yaxşı çəkilən filmlər var. Mən optimist adamam. İnanıram və əminəm ki, vaxt gələcək, kino sənəti hazırkıdan daha yaxşı vəziyyətdə olacaq”.

Fotolar: Rüşət Mikayılov/Global Photostock

ARIF BABAYEV SON MƏNZİLƏ YOLA SALINDI

Fotolar: Rüşət Mikayılov/Global Photostock

Azərbaycan muğam sənətinin görkəmli nümayəndəsi Arif Babayevin vəfatı mədəniyyətimiz, bütün xalqımız üçün əvəzsiz itkidir. O, yaşından asılı olmayaraq, hər kəsin sevdiyi əsl Xalq artisti idi.

F. ABASOĞLU

Xalq artisti Arif Babayev vəfat edib. O, iyulun 23-də kəskin tənəffüs çatışmazlığı diaqnozu ilə Qax Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına hospitalizasiya olunub. Vəziyyəti kritik ağır olduğundan paytaxtdakı tibb müəssisəsinə təxliyə edilib və vəfat etməsinə qədər burada müalicəsi davam etdirilib.

“O, HƏR KƏSİN SEVDİYİ ƏSL XALQ ARTİSTİ İDİ”

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva Xalq artisti Arif Babayevin vəfatı ilə bağlı sosial şəbəkə hesabında paylaşım edib. Paylaşımında deyilir: “Azərbaycan muğam sənətinin görkəmli nümayəndəsi Arif Babayevin vəfatı mədəniyyətimiz, bütün xalqımız üçün əvəzsiz itkidir. O, yaşından asılı olmayaraq, hər kəsin sevdiyi əsl Xalq artisti idi. Onun məharətlə ifa etdiyi muğamlar milli musiqi irsimizi daha da zənginləşdirmişdir. Arif Babayevin xoş, nurlu xatirəsi Azərbaycan xalqının qəlbində əbədi yaşayacaqdır. Allah rəhmət eləsin”.

“ARIF BABAYEV MƏKTƏBİ YAŞAYACAQ”

Mərhumla vida mərasimi Beynəlxalq Muğam Mərkəzində keçirilib. Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva vida mərasiminə əklil göndərirlər.

Mədəniyyət naziri Adil Kərimov Arif Babayevlə vida mərasimində deyib ki, Azərbaycan böyük oğlunu, böyük bir sənətkarını itirib. “Azərbaycan muğam sənəti yaşadıqca Arif Babayev sənəti də, məktəbi də yaşayacaq”, - nazir bildirib. O, çıxışında Arif Babayevlə xəstəxanadakı görüşünü və təəssüratlarını da xatırlayıb: “Biz fəxr edirik ki, belə sənətkarlarımız var”.

Xalq artisti Arif Babayevin oğlu Yaşar Babayev vida mərasiminə gələnlərə təşəkkürünü bildirib: “Atam bu dünyadan xoşbəxt getdi... Son günlərdə ona göstərilən sevgi, diqqət və qayğı onun üçün çox böyük mənəvi dayaq idi. O, xalqının sevgisini hiss edərək, əhatəsində doğmalarını, dostlarını, tələbələrini görərək bu dünyaya vida etdi”.

Mərasimdə ölkənin mədəni-ictimai xadimləri, mərhumun ailə üzvləri və sənət dostları iştirak ediblər.

“YÜZLƏRLƏ XANƏNDƏ YETİŞDİRİB”

Xalq artisti Mənsur İbrahimov Arif Babayev kimi sənətkarların yüz ildən bir gəldiyini bildirib. O, A.Babayevin vəfatını Azərbaycan mədəniyyəti üçün ağır itki adlandıraraq: “Onun Azərbaycan musiqisinə xidməti əvəzsizdir. Yüzlərlə istedadlı xanəndə yetişdirib. Həmişə gənclərə dəstək olub. Nə qədər Azərbaycan xalqı var, Arif Babayev unudulmayacaq”.

Qeyd edək ki, Arif Babayev 20 fevral 1938-ci ildə Ağdamın Sarıcalı kəndində anadan olub. Azərbaycan Mədəniyyət və İncəsənət Universitetini bitirdikdən sonra Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında, Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrında çalışıb.

Arif Babayev muğam operalarında Məcnun, Kərəm (Ü.Hacıbəyov “Leyli və Məcnun”, “Əsli və Kərəm”), Aşıq Qərib (Z.Hacıbəyov “Aşıq Qərib”), Camal (Ş.Axundova “Gəlin qayası”) kimi yaddaqalan obrazlar yaradıb, eləcə də onun ifasında bütün muğam dəstgahları səslənib və lentə alınaraq Azərbaycan Dövlət Televiziyaşının “Qızıl fond”una daxil olub.

1984-cü ildə ilk muğam müəllimi kimi Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına işə qəbul olunan xanəndə 1990-cı ildə tarixdə ilk dəfə muğam professoru adı alıb və uzun müddət Milli Konservatoriyanın Muğam kafedrasına rəhbərlik edib.

“Şöhrət”, “Şərəf”, “İstiqlal” ordenli Xalq artisti 2 fevral 2024-cü ildə “Heydər Əliyevin 100 illiyi (1923–2023)” yubiley medalı, 8 may 2025-ci ildə isə Heydər Əliyev Mükafatı ilə təltif olunub.

Mərhum I Fəxri Xiyabanda dəfn edilib.

Allah rəhmət eləsin.

SOCAR NÖVBƏTİ KUPON ÖDƏNİŞİNİ HƏYATA KEÇİRİB

Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) 1 noyabr 2021-ci ildə daxili kapital bazarları üçün buraxdığı yeni istiqrazlara görə növbəti kupon ödənişini həyata keçirib.

“Report” SOCAR-a istinadən xəbər verir ki, istiqraz sahiblərinin hesablarına 1 milyon 125 min ABŞ dolları köçürülüb və onların ümumi faiz gəlirləri 16,875 milyon dollara çatıb.

Bu məbləğ yekunda 22,5 milyon ABŞ dolları təşkil edəcək. Növbəti kupon ödənişi noyabrın 1-də olacaq.

İstiqrazların ümumi dəyəri 100 milyon ABŞ dollarıdır. Bunlar, illik gəlirliliyi 4,5% təşkil edən, hər birinin nominal dəyəri 1 000 ABŞ dolları olan 100 min istiqrazdır.

Bu il martın 7-də isə SOCAR 200 milyon ABŞ dolları dəyərində “Yaşıl istiqraz”ları tədaviyə buraxıb. İllik gəlirliliyi 6% olan, hər birinin nominal dəyəri 1 000 ABŞ dolları olan 200 min istiqraza görə ilk kupon ödənişi iyunun 7-də baş tutub

(Emissiya prospektinə əsasən, kupon ödənişi qeyri-ış gününə təsadüf edərsə, ödəniş növbəti ilk iş günü icra edilir).

SOCAR istiqrazları doqquz ilə yaxındır ki, “Bakı Fond Birjası” QSC-də (BFB) ən çox ticarət olunan korporativ qiymətli kağızdır. Onlarla BFB-də 76 milyon ABŞ dolları məbləğində ticarət aparılıb və 1 430 əqd bağlanıb. Ümumilikdə, SOCAR İstiqrazları buraxılandan (2016) indiyə qədər şirkət vətəndaşlara və investorlara 44 milyon 875 min ABŞ dolları faiz ödəyib.

SOCAR İstiqrazlarını 1 və 5 saylı “ASAN xidmət” mərkəzlərindəki SOCAR İstiqrazları köşklərindən, Azərbaycanda rəsmi fəaliyyət göstərən investisiya şirkətlərindən əldə etmək mümkündür.

Əlavə məlumat üçün *1999 çağrı nömrəsi ilə əlaqə saxlamaq və yaxud socarcapital.az veb-saytlarına müraciət etmək lazımdır.

Təsisçi
Global Media Group

Baş redaktor
İlham Quliyev

Redaksiya
Baş redaktorun müavini - **Azad Əliyev**
Müxbirlər – **Təranə Məhərrəmovə, Aygün Əziz, Zərif Salmanlı**
Müəlliflər – **Azər Nuriyev, Rüstəm Qaraxanlı, Xanım Aydın, Aqşin Kərimov, Sevinc Abbasova, Faiq Tahirov**
Korrektor – **Vüsal Əliyev**

Texniki şöbə
Kreativ direktor – **Murad Arbay**
Dizaynerlər
Lalə Qasımova, İlham İsmayilov, Aydan Məmmədli
Yayım və satış meneceri
Vadim Manafov

Ünvan
Bakı, Səməd Vurğun 34, AF Mall
Telefon: (012) 525 03 31
kaspiqazeti@kaspi.az

Qəzet “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunub.
Sifariş: 1621
Tiraj: 2350
Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər.

MƏKTƏB MODELİ DƏYİŞƏCƏK?

TƏRANƏ MƏHƏRRƏMOVA
taranamaharramova@kaspi.az

Məktəblərdə orta və tam orta təhsil konsepti yenidən qurulmalıdır. Məktəb modeli dəyişməlidir. İbtidai məktəb dörd il deyil, beş il olmalıdır. Orta məktəbin 11 il olması doğru deyil". ADA Universitetinin Vaşinqton Mərkəzinin prezidenti Qalib Məmmədlin Elm və Təhsil Nazirliyinin tərəfdaşlığı ilə keçirilən VIII ADA Beynəlxalq Təhsil Konfransında səsləndirdiyi bu fikirlər geniş rezonans doğurub və diskussiyalara yol açıb. Q.Məmməd təklifini belə əsaslandırır: "Uşaqların çantalarını doldururuq, məktəbə göndəririk və 700 bal yığmasını gözləyirik. Onların sevincini, həyatını əllərindən alırıq. Əslində həmin yükün altında onları ezirik. Savad və bilik lazımdır, ancaq əvvəlcə şəxsiyyət yetişdirməliyik. Əvvəlcə uşaqda oxumağa, kitaba həvəs, müəllimə hörmət yaratmalıyıq. İbtidai təhsilin məzisi bundan ibarət olmalıdır. Müasir dünyada belədir. Keyfiyyətli təhsil artıq imtiyazdır. Təhsili maliyyə cəhətdən əlçatan etməliyik".

Q.Məmmədlin fikirləri sadəcə tədris müddətinin dəyişdirilməsi deyil, bütövlükdə təhsil sisteminin strukturu, mahiyyəti və yanaşması üzərində düşünmək zərurətini gündəmə gətirir.

Təhsil işçiləri də Azərbaycanda məktəb modelinin dəyişməsinə ehtiyac olduğunu bildirirlər.

ƏGƏR BU MƏRHƏLƏ BEŞ İL UZADILARSA...

"İbtidai təhsilin beş il olması təklifi uşağın inkişafına daha uyğun, tələsdirilməyən, mərhələli və şəxsiyyət yönümlü bir tədris modeli qurmaq imkanı verir", - deyər məsələyə münasibət bildirən Elm və Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şuranın (İŞ) üzvü Günay Əkbərovanın sözlərinə görə, altı yaşlı uşaq üçün məktəb həyatına adaptasiya, yazı, oxu, məntiq, sosial münasibətlər kimi bacarıqları qazanmaq prosesi dərin, sistemli və dözümlü yanaşma tələb edir: "Dörd illik müddət bu ehtiyacları tam şəkildə qarşılamaq üçün kifayət etmir və nəticədə həm müəllimlər, həm valideynlər, həm də uşaqlar üçün təzyiq və stres mənbəyinə çevrilə bilər. Əgər bu mərhələ beş ilə uzadılsa, uşaqlara daha sakit və balanslı öyrənmə şəraiti yaradılar, fərdi potensialın inkişafına daha geniş imkan açar".

Ekspertlərin fikrincə, məktəb modelinin dəyişdirilməsi sadəcə, illərin və mərhələlərin texniki bölünməsi deyil, təhsil anlayışımızın köklü şəkildə yenilənməsi deməkdir. Bu addımla təhsil uşağın inkişafına uyğunlaşdırılmalıdır.

İbtidai sinif dörd il deyil, beş il ola bilər

insana yönəlmiş model

İŞ ÜZVÜNÜN sözlərinə görə, bu təklif eyni zamanda beynəlxalq təcrübəyə də uyğundur. Belə ki, Finlandiya, Yaponiya, Almaniya və s. inkişaf etmiş ölkələrdə ibtidai təhsil mərhələsi daha uzunmüddətli və uşaq mərkəzli şəkildə təşkil olunub: "Bu ölkələrdə məqsəd sadəcə yüksək akademik nəticə əldə etmək deyil, uşağın şəxsiyyət kimi formalaşmasına, məktəbi sevrək mənimsəməsinə və sosial bacarıqlar qazanmasına şərait yaratmaqdır". G.Əkbərova hesab edir ki, nəticə olaraq, məktəb modelinin dəyişdirilməsi sadəcə illərin və mərhələlərin texniki bölünməsi deyil, təhsil anlayışımızın köklü şəkildə yenilənməsi deməkdir: "Biz təhsili uşağın inkişafına uyğunlaşdırmalıyıq, əks halda uşağı təhsilə uyğunlaşdırmaq üçün onu itirə bilərik. Məktəb uşağın özünü kəşf etdiyi, şəxsiyyət kimi formalaşdığı, həyat bacarıqları qazandığı yer olmalıdır. Bu isə yalnız düşünülmüş, mərhələli, sistemli və insana yönəlmiş məktəb modeli ilə mümkündür. İbtidai təhsilin beş il olması və məktəb pillələrinin müstəqil strukturlara ayrılması bu istiqamətdə atılacaq çox vacib və strateji addım ola bilər. Gələcəyin təhsili bu günün cəsarətli qərarları ilə qurulur".

MÜVAFIQ DƏSTƏK MEXANİZMLƏRİNƏ EHTİYAC VAR

G.Əkbərovanın sözlərinə görə, məktəb modelinin

dəyişməsi ilə bağlı daha bir vacib təklif də gündəmədədir. "Təhsilin mərhələlər - ibtidai, orta və yuxarı siniflər üzrə, ayrı-ayrı məktəblərdə təşkil. Bu ideya həm pedaqoji, həm psixoloji, həm də idarəetmə baxımından ciddi məntiqə söykənir. Altı yaşlı uşaqla 16 yaşlı yeniyetmənin eyni məktəbdə, eyni mühitdə təhsil alması heç bir halda uyğun deyil. Fərqli yaş dövrlərində olan uşaqların öyrənmə ehtiyacları, sosial davranışları və psixoloji sabitlikləri fərqli olduğu üçün bu mərhələlərin ayrı-ayrı strukturlarda təşkil daha məqsədəuyğundur". G.Əkbərovanın fikrincə, müəllim heyəti də bu fərqli mərhələlər üzrə ixtisaslaşmalı, eyni pedaqoji yanaşma ilə hər üç mərhələni idarə etməyə çalışmaqdan uzaqlaşmalıdır". İŞ üzvünün fikrincə, valideyn-məktəb münasibətləri də bu modeldə daha sağlam şəkildə alar: "Bu mərhələli yanaşma valideynləri də uşaqların yaş dövrlərinə uyğun şəkildə təhsil prosesinə cəlb etməyə imkan yaradar". G.Əkbərovanın fikrincə, bütün bu yanaşmalar yalnız o zaman uğurla həyata keçə bilər ki, paralel olaraq təhsil sistemində müvafiq dəstək mexanizmləri də qurulsun: "Müəllimlərin fasiləsiz təlimi, yeni kurikulumların hazırlanması, resurs bazasının gücləndirilməsi və ictimaiyyətin düzgün məlumatlandırılması vacibdir. Əks halda dəyişikliklər formal xarakter daşıyacaq və real nəticə verməyəcək".

Günay Əkbərova

Foto: Rüşət Mikayılov/Global Photostock

Beynəlxalq təhsil sistemi ilə ayaqlaşmaq

ADPU-nun baş müəllimi, Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru Xalidə Həmidova da təklifi doğru hesab edir. Onun sözlərinə görə, dünyanın əksər aparıcı ölkələrində təhsil 12 illikdir. X.Həmidova bildirir ki, bəzi ölkələrdə ibtidai sinif beş il yox, hətta altı ildir: üç il

birinci, üç il ikinci hissə şəklində bölünüb. X.Həmidova təklifin sadəcə beş yaşlıların hesabına həyata keçirilməsinə razı deyil: "Çünki uşaqların beş yaşından məktəbə getməsi o qədər də doğru deyil. Buradan başlayacağıqsa, böyük bir səhv etmiş olacağıq. Həqiqətən də

məktəbəhazırlıq qruplarını məktəbin birinci sinfi kimi qəbul etsək, o zaman məktəbəqədər hazırlıq qruplarında yalnız məktəbəqədər təhsil mütəxəssisləri işləməlidirlər. Ondan sonra uşaqlar ibtidai sinifdə dərslə başlamalı, sonra digər mərhələlərə keçid olmalıdır".

Xalidə Həmidova

SU BORCUNU HİSSƏ-HİSSƏ ÖDƏMƏK MÜMKÜN OLACAQ

Bunun üçün vətəndaşlar yerli sukanal idarələrinə yaxınlaşaraq şəxsiyyət vəsiqələrini və abonent kodunu təqdim etməlidirlər. Ekspertlər bu qərarı yerində verilmiş hesab edirlər.

ZƏRİF SALMANLI
zarifsalmanli@kaspi.az

Yeni qərarla su sərfiyyatı ilə bağlı borcunu birdəfəyə ödəməyə maddi imkanı olmayan abunəçilər borclarını hissəli qaydada ödəyə biləcəklər. İri Şəhərlərin Birləşmiş Su Təchizatı Xidmətindən bildirilib ki, bunun üçün vətəndaşlar yerli sukanal idarələrinə yaxınlaşaraq şəxsiyyət vəsiqələrini və abonent kodunu təqdim etməlidirlər. Bu zaman borcun müəyyən hissəsini ödəməklə razılaşma protokolu imzalanır. Protokola əsasən, borcun aylar üzrə bölünmüş ödəniş qrafiki abonentə təqdim olunur və bu halda su təchizatı dayandırılmır. "Yığılmış debitor borcların silinməsi və ya müəyyən hissəsinin azaldılması ilə bağlı ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən verilən vədlər əsassızdır. Borcla bağlı məlumatlar abonent bazasında əks olunur, borcun azaldılması və silinməsi hər hansı bir şəxsin iradəsi və imkanı xaricindədir. Borcun azaldılması yalnız qanuni və əsaslandırıldığı halda həyata keçirilə bilər", - deyər İri Şəhərlərin Birləşmiş Su Təchizatı Xidmətinin yaydığı məlumatda bildirilir.

Bəs digər kommunal ödənişlər üçün də bu güzəşt tətbiq edilə bilərmi?

DİGƏR QURUMLARIN CAVABLARI

"Azərişiq" ASC-dən sualımıza cavab olaraq bildirildi ki, qurumun külli miqdarda borcu olan problemlə abonentləri yoxdur: "Çünki bizdə sayğaclar əsasən smart tiplidir. Vətəndaş nə qədər ödəniş edirsə, o qədər də işıq sərf edir. O səbəbdən bu sistem bizdə tətbiq edilməyəcək". "Azəriqaz" İB-dən verilən məlumata görə, onlarda da

vətəndaşlar üçün müəyyən güzəştlər mövcuddur: "Borclu olan vətəndaşın debitor borcu sistemə düşür. Abonentlərə debitor borca görə 30 gün zaman veririk. Hətta bir ay keçəndən sonra da qaz kəsilmir. Bir neçə gün də əlavə güzəşt edilir. Çünki ola bilər ki, vətəndaş evdə yoxdur, yaxud borcunu hələ verə bilmir. Amma sonra məcburi qaydada Nazirlər Kabinetinin 80 sayılı qərarına əsaslanaraq abonentə verilən qazın verilişi dayandırılır".

VƏTƏNDAŞLAR ÜÇÜN BÖYÜK GÜZƏŞT

Bəs hissəli ödənişin vətəndaşlar üçün müsbət və mənfi cəhətləri nələrdir? Milli Məclisin deputatı Fazil Mustafanın fikrincə, bu güzəşt təkə suda deyil, digər kommunal xidmətlərdə də olmalıdır: "Bu, əslində təqdirəlayiq addımdır. Çünki vətəndaşların bu istiqamətdə böyük problemləri ortaya çıxırdı. Aztəminatlı insanların da həyat şəraitini nəzərə almalıyıq. Belə qaydaların tətbiqi vətəndaşlar üçün böyük güzəştədir. Bundan sonra da müvafiq qurumlar vətəndaşların rifahı, faydası üçün lazım olan bütün addımları atmağa can atmalıdırlar. Suya tətbiq edilən güzəşt elektrik enerjisi və qaza da tətbiq edilməlidir. Ona görə ki, hər hansısa gecikmə vətəndaşın kommunal xidmətdən məhrum edilməsinə gətirib çıxarmamalıdır".

"Bu, əslində təqdirəlayiq addımdır"

"Yaxşı olar ki, bölünən pulların üzərinə əlavə faiz gəlməsin"

"HƏR HANSI BİR ARXAYINLIQ YARANACAĞINI DA DÜŞÜNÜRƏM"

Kommunal məsələlər üzrə ekspert Nüsrət Qasimov da düşünür ki, bu qərarın vətəndaşlar üçün heç bir mənfi tərəfi yoxdur: "Hər hansı bir arxayınlıq yaranacağını da düşünürəm. Çünki ödənilmirsə, üzərinə əlavə faiz də gələ bilər. Mənim fikrimcə, bu addım əhaliyə olunan güzəştdir. İnsanlara imkan verilir ki, susuz qalmasınlar. Dövlət aztəminatlı ailələrin qayğısına qalır ki, yığılan borclarını hissə-hissə ödəyə bilsinlər. "Azərişiq" da, "Azəriqaz" da vətəndaşlara kifayət qədər güzəşt edir".

"ƏN AZ BORC SU SƏRFİYYATINDADIR"

Sosioloq İlqar Hüseynlinin fikrincə isə kommunal ödənişlərdə ən çox borc su üzrə deyil: "Ölkəmizdə vətəndaşlarımızın kommunal sərfiyyatı daha çox elektrik enerjisi və qaz üzrə olur. Xüsusən də qış aylarında istilik sistemlərinin işlədiyi dövrdə qaz və işıq borcları yığılır. Amma kommunal ödənişlər arasında ən az sərfiyyat yükü su üzəridir. Şəhərdə dörd nəfərlik bir ailənin maksimum su sərfiyyatı 20 manat ola bilər. O səbəbdən də

vətəndaşlar su ilə bağlı gələn borcları ödəməkdə elə də çətinlik çəkmirlər. Yalnız fərdi yaşayış sahələrində yaşayan, həyəti, bağçası olan vətəndaşların yaşıllıqlara qulluq üçün su sərfiyyatı artırıq ola bilər. Amma ümumilikdə vətəndaşların əksəriyyəti çoxmərtəbəli binalarda yaşayır və onların da külli miqdarda borcları olmur. Həmçinin bütün kommunal ödənişləri üzrə qəbzlərin üzərində müəyyən vaxt qeyd olunur. Vətəndaş həmin vaxta qədər ödəyə bilmədikdə suyu, qazı, işıq kəsilir. Bu zaman onsuz da vətəndaş məbləği tapıb aparıb ödəyir ki, kommunal bərpa olunsun. Borcları yığmaq üçün elə də çətinlik yaşamırdılar".

İ. Hüseynlinin sözlərinə görə, bu qərarda bir sıra diqqət edilməli məqam mövcuddur: "Amma ümumilikdə götürdükdə vətəndaşlar üçün faydalı qərardır. Düşünürəm ki, vətəndaşlar borclarını bir ay ərzində hissəli şəkildə ödəsələr, artıq gələcək aylar üçün onlara elə də böyük problem yaranmayacaq. Əgər əhalini arxayınlaşdırıb borcu aylarla davam etdirsələr, bu zaman İri Şəhərlərin Birləşmiş Su Təchizatı Xidmətinin maliyyə imkanlarında ciddi böhran yarana bilər. Yaxşı olar ki, hissə-hissə bölünən pulların üzərinə əlavə faiz gəlməsin".

Foto: Rüşet Mikayılov-Global Photostock

AZƏRBAYCANIN KƏND TƏSƏRRÜFATI VƏ EMAL MƏHSULLARININ ÇİNƏ İXRACI GÜNDƏMDƏDİR

NƏHƏNG BAZAR, BÖYÜK FÜRSƏT

Çin bazarına aqrar məhsullarla çıxmaq daha uğurlu ola bilər. Bu bazara quru meyvələr və müxtəlif ədviyyatların ixracı mümkündür. Bal və bal məhsullarının Çinə ixracı da çox perspektivli görünür.

SEVİNC ABBASOVA

Son illərdə Azərbaycanla Çin arasında iqtisadi və ticarət əlaqələrinin genişlənməsi müşahidə olunur. Hazırda Çin Azərbaycanın dördüncü ən böyük ticarət tərəfdaşdır. 2023-cü ildə Azərbaycan ilə Çin arasında ticarət dövriyyəsi 3,1 milyard ABŞ dolları təşkil edib. 2024-cü ildə iki ölkə arasında xarici ticarət dövriyyəsi 20,7 faiz artaraq 3,7 milyard ABŞ dollarına yüksəlib. Bu ilin yanvar-aprel aylarında isə Azərbaycan və Çin arasında ticarət dövriyyəsi 37 faiz artaraq 1,4 milyard dolları üstələyib.

Ənənəvi olaraq enerji resursları ixracda üstünlük təşkil etsə də, artıq kənd təsərrüfatı və emal məhsullarının da Çinə ixracı gündəmdədir. Azərbaycandan Çinə fındıq və badam ixracına hazırlıq gedir. Artıq Çinə toyuq ayaqlarının ixracı məsələsi də gündəmdədir.

Bəs, görəsən, bu bazar Azərbaycan üçün hansı perspektivlər vəd edir? Növbəti mərhələdə daha hansı məhsullarımızın Çinə ixracı mümkündür?

İXRACDA YENİ HƏDƏFLƏR

Millət vəkili Vüqar Bayramov deyir ki, Çin istehlakçı sayına görə dünyanın ikinci bazarıdır: "Eyni zamanda, alıcılıq qabiliyyəti baxımından da Çin bazarı global olaraq seçilir. Təbii ki, burada kifayət qədər böyük tələb var. Qiymətləndirmələr göstərir ki, Azərbaycanın Çinə ixracatında daha çox üstünlük

ərzaq və kənd təsərrüfatı məhsullarına verilir. Ərzaq məhsulları baxımından Çin bazarı Azərbaycan üçün kifayət qədər cəlbedici və rentabelli hesab olunur. Xüsusən nəzərə alsaq ki,

Vüqar Bayramov

Azərbaycan idxalda artıq Çinlə ən böyük tərəfdaşdır. Bu kontekstdən həm də bizim ixrac potensialımızı artırmaq lazımdır. Çünki Çindən daha çox məhsul idxal etdiyimizdən vacib məqamlardan biri də odur ki, bu ölkəyə ixracın artırılmasına nail olaq".

Millət vəkili fikrincə, Çin bazarına ərzaq məhsulları ixracı üçün geniş imkanları var: "Məsələn, həm meyvə suları, həm xammal, eləcə də emal edici kənd təsərrüfatı məhsullarının Çin bazarına çıxarılması potensialı yüksək qiymətləndirilir".

İSTEHSALIN ARTIRILMASINA EHTİYAC VAR

İqtisadçı-ekspert Xalid Kərimli hesab edir ki, Çin bazarı qeyri-neft sektoru üçün əhəmiyyətli ola bilər: "Çinlə Azərbaycanın geniş ticarət əlaqələri var. Amma biz daha çox bu ölkədən idxal edirik, ixrac zəifdir. Əslində nə istehsal edə bilirik, onu Çinə ixrac etmək mümkündür. Bazara girmək üçün çinli tərəfdaşlarla əlaqə qurulmalı, ixrac ediləcək məhsul rəqabətli olmalıdır. Çünki Çin bütün sahələrdə, o cümlədən kənd təsərrüfatı üzrə çox yaxşı inkişaf edib, özlərinin bərkətli torpaqları var. Təəssüf ki, hazırda Çinə əsasən, neft-kimya məhsulları ixrac edə bilirik. Yəni, biz xammal ixrac edən ölkəyik. Qızıl, neft-qaz, müəyyən qədər kənd təsərrüfatı məhsulları, pambıq çiyni, gübrə və s. Normal istehsal olmalıdır ki, ixracın şaxələndirilməsi barədə düşünə bilək".

3,1
milyard \$

3,7
milyard \$

2023-cü il

2024-cü il

AZƏRBAYCAN-ÇİN TİCARƏT DÖVRİYYƏSİ

"RUSİYA BAZARINDAN ASILILIQ AZALAR"

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin Beynəlxalq iqtisadiyyat kafedrasının dosenti Emin Qəriblinin fikrincə, Çin bazarı Azərbaycan üçün böyük perspektivlər vəd edir. Ekspert vurğulayır ki, bu ölkə Azərbaycanla əlaqələrini genişləndirməkdə maraqlıdır: "Bunun bir neçə səbəbi var. Ərazimizdən keçən nəqliyyat dəhlizi, neft-kimya sənayemizin, kənd təsərrüfatının inkişafı üçün geniş potensialın olması Azərbaycanın cəlbediciliyini artırır. Artıq Çin də investisiya cəlb edən ölkədən investisiya yatırın ölkəyə çevrilib. Azərbaycan məhsul ixrac etməkdən daha

çox Çin investisiyalarını cəlb etməkdə maraqlıdır. Lakin bu bazar Azərbaycan üçün böyük perspektivlər vəd edir. Bizim əsas hədəfimiz kənd təsərrüfatı məhsullarıdır. Çünki biz bu məhsulları əsasən Rusiya bazarlarına ixrac edirik. Orada zaman-zaman müəyyən dəyişikliklər baş verir, bürokratik maneələr meydana çıxır.

Ona görə bu sahəni diversifikasiya etsək yaxşı olar, Rusiya bazarından asılılıq azalar. Düzdür, Çinə məsafə bir qədər çoxdur. Amma bu gün yaradılan infrastruktur layihələri gələcəkdə imkan verəcək ki, daha ucuz xərclə Çin bazarına çıxa bilək".

"ORQANİK MƏHSULLAR ÇİN BAZARINDA RƏQABƏTLİDİR"

E.Qəribli qeyd edir ki, hazırda Çin bazarında orqanik məhsullara tələbat yüksəkdir: "Çin əhalisi 1.4 milyardı keçən, varlı və orta təbəqəsi durmadan artan, sağlam, təbii qida istehlakına marağı olan nəhəng bir bazardır. Azərbaycanın ekoloji cəhətdən təmiz məhsulları bu kontekstdə diqqət çəkə bilər. Çünki bazar böyük

olduğundan orada istehlakçı tələbatını qarşılamaq üçün geniş dəyişdirilmiş məhsullar təklif olunur. Hesab edirəm

ki, Azərbaycanda bütün məhsullar məhz orqanik məhsul olaraq ixtisaslaşarsa, daha yaxşı olar. Bunun üçün bizdə kifayət qədər potensial mövcuddur. Xurma, gilə, ərək və s. meyvələrin

keyfiyyətinin saxlanması və bu bazara ixrac olunması mümkündür".

QURU MEYVƏ, ƏDVIYYAT VƏ BAL

Kənd təsərrüfatı məsələləri üzrə ekspert Mircavid Həsənov hesab edir ki, Çin bazarına aqrar məhsullarla çıxmaq daha uğurlu ola bilər: "Məsələn, bu bazara quru meyvələr və müxtəlif ədviyyatların ixracı mümkündür. Amma bizdə bu sahədə istehsal

o qədər də geniş deyil. Hazırda ancaq fındıq, qoz və badam kimi məhsulların ixracı imkanı var. Amma bal və bal məhsullarının Çinə ixracı çox perspektivli ola bilər. Dünyada ən çox bal istehlak və idxal edən ölkələrdən biri Çindir. Düzdür, öz istehsalları var, amma

tələbatı tam ödəyə bilmirlər. Biz bu ölkəyə maksimum təxminən 100-150 ton bal göndərə bilirik. Bu çox azdır, əgər istehsal həcmi artarsa, ixrac imkanlarımız da genişlənər. Ümumiyyətlə, Azərbaycan balı keyfiyyətli olduğundan dünya bazarında ona yüksək tələb var. Bu sahəni inkişaf etdirə bilsək, ciddi gəlir əldə etmək mümkündür".

Emin Qəribli

Mircavid Həsənov

İSTEHSAL OLUNAN MƏHSUL BÜTÜNLÜKLƏ İXRACA YÖNƏLDİLİR

MAZUT İSTEHSALINDA REKORD ARTIM

Mazut istehsalında əvvəlki illərlə müqayisədə artım müşahidə edilib. İstehsal edilən mazut Kulevi terminalı üzərindən beynəlxalq müştəri bazarlarına göndərilib.

ZƏRİF SALMANLI
zarifsalmanli@kaspi.az

Son illərdə global enerji bazarında baş verən dəyişikliklər, həmçinin Azərbaycanın neft və qaz sektorunda həyata keçirdiyi modernizasiya tədbirləri ölkədə neft məhsullarının istehsal dinamikasına da təsir göstərməkdədir. Bu kontekstdə 2025-ci ilin yanvar-aprel aylarında mazut istehsalının kəskin şəkildə artması diqqət çəkir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, həmin dövrdə mazut istehsalı 55,1 min tona çatıb və əvvəlki ilin eyni dövründəkindən 55,1 dəfə çoxdur. Əvvəlki illərin dinamikasına nəzər saldıqda, vəziyyətin bu qədər kəskin dəyişməsi diqqəti cəlb edir. 2024-cü ilin yanvar-aprel aylarında ölkədə cəmi 1,0 min ton mazut istehsal edilmişdi. Daha öncəki illərdə mazut istehsalı kifayət qədər aşağı səviyyədə qalmışdı. 2023-cü ilin sonunda (dekabrın 1-nə) ölkədə hazır mazut ehtiyatı 1,4 min ton təşkil edirdi. Bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0,3 min ton və ya 17,6 faiz azalma deməkdir. 2022-ci ilin sonlarında bu göstərici 1,7 min ton idi. Rəqəmlərdən də göründüyü kimi, mazut istehsalında əvvəlki dövrlərin göstəriciləri elə də çox deyil. Amma bu il üçün 55 dəfə artım əldə etmişik. Bu artımın səbəbləri nələrdir?

“QƏZADAN SONRA MAZUTUN İSTEHSAL HƏCMİ ARTIB”

Enerji məsələləri üzrə ekspert Zəfər Vəliyevin sözlərinə görə, mazut istehsalının artmasının səbəbi əvvəlki ildə baş verən azalmadır: “Buna da səbəb olan faktorlar mövcuddur. Neft emalının dərinliyi artdıqca, mazut adətən təkrar emala məruz qalır. SOCAR-ın aktivində olan Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunda

Zəfər Vəliyev

aparılan iki mərhələli modernləşdirmə və yenidənqurma layihəsi çərçivəsində emal dərinliyi 97 faizə çatdırıldığından, ötən il və cari ilin yanvar-fevral ayları ərzində mazut istehsal

edilməyib”.

Z.Vəliyevin fikrincə, istehsal olunan mazut ixrac edilib: “Cari ilin mart ayının 4-də Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunda neftin ilkin emalı qurğusunda baş vermiş texnoloji qəzadan sonra, zavodun emal göstəriciləri, xüsusən də açıq rəngli məqsədli neft məhsullarının (avtomobil benzini, reaktiv mühərrik yanacağı, dizel yanacağı) emal göstəriciləri aşağı düşüb, yalnız tünd rəngli neft məhsulları qrupuna aid mazutun istehsal həcmi artıb. Bu səbəbdən də bu il üçün mazut istehsalında 55 dəfə artıma nail olmuşuq. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, cari ilin yanvar - fevral aylarına emal gücündə mazut istehsalı 0,0 mt təşkil edib. Mart ayının 4-dən 25-nə kimi neft emalı zavodunda 42400 ton mazut istehsal edilərək, Gürcüstanın Qara dəniz kəsimində yerləşən SOCAR aktivində olan Kulevi terminalı üzərindən beynəlxalq müştəri bazarlarına göndərilib”.

“GƏLƏCƏKDƏ MAZUT İSTEHSALI GÖZLƏNİLMİR”

Ekspert düşünür ki, artıq ölkəmizdə mazuta tələbat azalır, o səbəbdən də istehsalı azalan istiqamətdə gedəcək: “Bizdə mazuta ümumiyyətlə ehtiyac yoxdur. Çünki, aktivimizdə olan İES-lər mazut rejimində yox, metan tərkibli təbii qaz rejimində fəaliyyət göstərir. Azərbaycanın daxili bazarında bu yanacağı tələbat minimaldır, çünki yerli elektrik stansiyaları gündəlik xammalla yüklənmədə əsasən təbii qazdan istifadə edir. Ümumiyyətlə, yeni iqlim tələbləri və sərt ekoloji standartlar çərçivəsində elektrik stansiyalarında xammal olaraq mazutdan istifadə məqsədəuyğun deyil. Cari ilin may ayının ilk ongünlüyündə Neft Emalı Zavodunda baş vermiş texnoloji qəzanın nəticələri aradan qaldırıldıqdan sonra, zavodda mazut istehsalı dayandırılıb və növbəti aylarda adıçəkilən yanacaq növünün istehsalı gözlənilmir”.

2024
yanvar-aprel
1,0
min ton

2025
yanvar-aprel
55,1
min ton

MAZUT İSTEHSALI

ELEKTRİK ENERJİSİNİN STRUKTURUNDAN ASILIDIR

İqtisadçı Eldəniz Əmirov da artımın əsas səbəbini baş verən texniki problemlərdə görür: “Mazut daha çox elektrik enerjisinin istehsalında istifadə olunan xammaldır. Ölkəmizdə elektrik enerjisinin strukturundan asılı olaraq istehsalı baş verir. Bütün hallarda neftin sonrakı proseslərdə emalından, emalın hansı dərəcəyə qədər aparılmasından, emaldan alınan mazutun hansı istiqamətdə istifadəsindən asılı olaraq istehsal həcmi dəyişə bilər. 2025-ci ilin ötən dövrü ərzində mazut istehsalındakı 55 dəfə artımın başlıca səbəbi 2024-cü ildəki göstəricilərin kifayət qədər aşağı olmasıdır. Bir il əgər göstərici aşağıdırsa, digər il istehsal normal olduqda da artım kimi nəzərə çarpır. 2024-cü ildə mazutun istehsalındakı azalmanın səbəbi onunla bağlı müxtəlif fəaliyyət sahələrində enişlərin olmasıdır. Bu, təmirlə əlaqədar da ola bilər. Həmçinin hansısa

istehsal prosesinin müəyyən səbəblərdən dayanması hesabına da baş verməsi mümkündür”.

E.Əmirov mazut istehsalının artmasının iqtisadiyyatımız üçün faydalarından da danışdı: “Mazut istehsalının artması və ya azalmasının dövlət büdcəsinə hər hansısa bir xüsusi üstünlük qazandırdığını düşünmürəm. Çünki istehsalatın həcmi hər an dəyişə bilər. Bildiyimiz kimi neftdən alınan məhsullar müxtəlif təyinatlar üzrə istifadə olunur. Bəzi illərdə neft məhsullarından biri gəlirli olur, gələcək dövrdə digəri”.

Eldəniz Əmirov

İLK HƏRBİ BAYRAĞIMIZIN YARADICISI

Azərbaycanın ilk coğrafi xəritəsinin müəllifi və Respublikamızda ilk topoqrafiya məktəbinin yaradıcısı general-mayor İbrahim ağa Vəkilov olub. O, həm də Cümhuriyyət dövründə ilk hərbi bayrağımızın yaradıcısı idi.

RAFIQ SƏFƏROV

İbrahim ağa Vəkilov Azərbaycan tarixində iz qoymuş görkəmli şəxsiyyətlərdəndir. O, 1853-cü il mayın 7-də keçmiş Yelizavetpol quberniyasının Qazax qəzasının Qırax Salahlı kəndində anadan olub. 1864-cü ildə on bir yaş olarkən atası Paşa ağa vəfat edib. İbrahim ağa Vəkilov 1866-cı il sentyabrın 6-da Tiflisdəki üçüncü Mejavoy Hərbi gimnaziyasına daxil olub. Həmin məktəbdə doqquz il təhsil aldıqdan sonra həmyerlisi Mirzə Hüseyn efəndi Qayıbzadənin məsləhəti ilə Peterburqdakı hərbi topoqrafiya məktəbinə üz tutub. 1879-cu ildə həmin hərbi məktəbi bitirdikdən sonra qulluq etmək üçün Tiflisə göndərilən gənc zabıt bir müddət Qafqaz hərbi dairəsinin topoqrafiya qərargahında çalışıb.

“ŞİRE-XURŞİD” ORDENİNƏ LAYİQ GÖRÜLÜR

Xidmətinin ilk dövrlərində Dağıstanda aparılan topoqrafik çəkilişlərlə məşğul olub, daha sonra isə 1883-cü ildə rus-İran komissiyasının tərkibində Xəzər dənizindən Əfqanıstana qədər uzanan sərhədlərin dəqiqləşdirilməsi işlərində iştirak edib. Belə bir ciddi və məsuliyyətli əməliyyatları vaxtından əvvəl - cəmi iki ilə müvəffəqiyyətlə yerinə yetirdiyinə görə xidməti İran hökuməti tərəfindən ən yüksək qiymətə - “Şire-Xurşid” ordeninə layiq görülüb.

BOSFORUN HƏRBİ XƏRİTƏSİNİ DƏ İBRAHİM AĞA HAZIRLAYIB

İbrahim ağa Qafqaz hərbi dairəsinin topoqrafiya şöbəsinə rəhbərlik etdiyi beş il ərzində Qafqazın və Krımın müxtəlif rayonlarında topoqrafik çəkilişlərlə məşğul olub. 1891-ci ildə Türkiyəyə ezam olunan İbrahim ağa dörd il oradakı rus səfirliyində yaşayaraq, xüsusi tapşırıqları yerinə yetirib.

Xeyli müddət sonra yenidən Qafqaz hərbi dairəsində mayor rütbəsində mühüm işlər icraçısı kimi fəaliyyətini davam etdirib. Sonrakı illərdə şöbə rəisi olan İbrahim ağa Vəkilov 1901-ci ildən etibarən Qars vilayətinin rus-türk sərhədlərində topoqrafik çəkilişlərə rəhbərlik edib. Bosforun hərbi xəritəsini də İbrahim ağa Vəkilov hazırlayıb. Rus-İran hökumətinin 1912-1913-cü illərdəki danışıqlarına uyğun olaraq Cənubi Azərbaycanın Təbriz, Urmiya və Xoy şəhərlərində həyata keçirilən topoqrafik çəkilişlərə başçılıq edib.

Birinci Dünya müharibəsi dövründə döyüşən ordunun qərargahında fəaliyyət göstərən polkovnik İbrahim ağa Vəkilov 1917-ci ilin fevral inqilabından sonra Tiflisə qayıdıb. Bir müddət Zaqafqaziya Xeyriyyə Cəmiyyətinin sədri vəzifəsində çalışıb, sonralar isə fəaliyyətini Bakıda və Gəncədə davam etdirib.

ERMƏNİ DAŞNAKLARINI TƏRKİSLAH EDİR

1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini elan etdikdən sonra digər tanınmış hərbcilər - Səməd bəy Mehmandarov, Əliağa Şıxlinski, Həbib bəy Səlimov və digərləri ilə yanaşı, İbrahim ağa Vəkilov da Milli Ordunun yaradılması işində fəal iştirak edib. Azərbaycan hökumətinin göndərişi ilə Qazax qəzasında kənd və şəhər şuralarının seçkilərinə də rəhbərlik edib. İbrahim ağa Vəkilovun nüfuzu və səmərəli fəaliyyəti dövlət olaraq yeni yaranan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin həmin bölgədəki mövqeyinin güclənməsinə əhəmiyyətli təsir göstərmişdir. Ölkədəki fəaliyyəti və nüfuzu nəzərə alınaraq 1918-ci il iyunun 23-də Respublika Daxili İşlər nazirinin əmrinə uyğun olaraq Gəncənin qubernatoru təyin edilib. Goran mahalında və onun ayrı-ayrı kəndlərində özlərinə sığınacaq tapmış aqressiv erməni daşnak dəstələrinə divan tutan İbrahim ağa Vəkilov onları tərkislah edir.

Azərbaycan

Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin 1919-cu il 30 mart tarixli qərarı ilə uzun illər ordudakı nümunəvi xidmətinə görə İbrahim ağaya general-mayor rütbəsi verilir.

İbrahim ağa Qafqazda hərbi topoqrafiya üzrə general-mayor rütbəsinə layiq görülmüş yeganə şəxsiyyətdir. Azərbaycan hökumətinin 6 may 1919-cu il tarixli qərarı ilə general-mayor İbrahim ağa Vəkilov Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargahındakı Baş İdarənin topoqrafiya şöbəsinin rəisi təyin edilir. O, aprel işğalına qədər həmin vəzifədə çalışır. 1919-cu ilin dekabr ayında ilk hərbi bayrağımızın təsdiq olunması haqqında Baş Qərargah İdarəsi qərar verir. Bayrağın yaradıcısı məhz İbrahim ağa Vəkilov idi. İpək sapla işlənmiş bayrağın bir üzündə əski əlifba ilə “Azərbaycan”, o biri üzündə isə Müqəddəs Qurandan “Allahdan kömək və qələbə yaxındadır” ayəsi yazılmışdı. Baş Qərargah İdarəsinin verdiyi beş sayılı qərarda qeyd edilirdi ki, süvari, piyada alaylarında, əlahiddə tabor və hərbi məktəblər üçün vahid formada bayrağın yaradıldığı elan olunur.

AZƏRBAYCANIN İLK COĞRAFI XƏRİTƏSİNİN MÜƏLLİFİ

1920-ci ildə Azərbaycanın ilk coğrafi xəritəsinin müəllifi və respublikamızda topoqrafiya məktəbinin yaradıcısı da İbrahim ağa Vəkilov olub. 40 ilə yaxın hərbi topoqraf kimi fəaliyyət göstərən İbrahim ağanın xidmətləri “Müqəddəs Anna” ordeninin üçüncü dərəcəsilə (1886), “Müqəddəs Stanislav” ordeninin ikinci dərəcəsilə (1894), “Müqəddəs Anna” ordeninin ikinci dərəcəsilə (1897), “Müqəddəs Vladimir” ordenin dördüncü dərəcəsilə (1903) qiymətləndirilib.

İbrahim ağa Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra müəllimlik fəaliyyəti ilə məşğul olub, Respublika Xalq Torpaq Komissarlığı Topoqrafiya-Geodeziya İdarəsinin rəisi vəzifəsində çalışıb. Bir müddət Azərbaycanın Qədim Dövr İncəsənət Abidələrini və Təbiəti Mühafizə Komitəsində fəaliyyət göstərmişdir. İbrahim ağa 1934-cü ildə 2 iyun tarixində vəfat edib. Onun xalqımız və dövlətimiz qarşısındakı xidmətləri unudulmur və daim böyük hörmət və ehtiram hissilə yad edilir!

697 BAL TOPLAYAN FUTBOLÇU ABİTURIYENT

Əbülhəsən Məmmədov: “Bəzən deyirlər ki, bu balı toplamaq üçün gecə-gündüz yatmamışam, yaxud telefondan imtina etmişəm. Arzularım üçün heç nədən tam imtina etməmişəm. Nə gecə yuxusuz qalmışam, nə də tamamilə telefondan, sosial şəbəkələrdən və ya futboldan uzaqlaşmışam. Sadəcə hər şeyə vaxt ayırmağı bacarmışam”.

AYGÜN ƏZİZ
aygunaziz@kaspi.az

Peşəkar futbolla məşğul olan şəxslərin təhsildə yüksək nəticə göstərməsi bizə tanış mənzərə deyil. Xüsusilə ölkəmizdə valideynlər övladlarının təhsilə marağı zəif olduqda alternativ kimi idmana yönəlməsini üstün tuturlar. Ümumiyyətlə, həm futbolla, həm də digər idman növləri ilə ciddi şəkildə məşğul olan gənclərin eyni zamanda təhsildə fərqlənməsi nadir hadisədir. Lakin müsahibimiz bu stereotipi qırmağı bacarıb. Söhbət “Zirə” klubunun U-17 komandasında çıxış edən Əbülhəsən Məmmədovdan gedir. O, Xətai rayonu 64 nömrəli tam orta məktəbi fərqlənmə attestatı ilə bitirib və qəbul imtahanında 697 bal toplayaraq yüksək nəticə göstərib. O, ali təhsilini Bakı Ali Neft Məktəbində İnformasiya təhlükəsizliyi ixtisası üzrə davam etdirmək niyyətindədir.

“KİMİNƏ DƏRS MARAQSIZ GƏLİR, KİMİNƏ İSƏ FUTBOL”

Müsahibimiz deyir ki, əgər hədəfinin nə olduğunu bilir, onun üçün çalışsansa, mütləq istədiyinə nail olursan: “İnsan istəsə həm idmanla, həm də təhsillə eyni anda məşğul ola bilər. Düzdür, ətrafımda elə insanlar var ki, yalnız idmana yönəliirlər və dərslə maraqlanmırlar. Bu da fərdi seçimdir. Kiminə dərslər maraqsız gəlir, kiminə isə futbol. Hər ikisini bir yerdə aparmaq isə doğrudan da çətindir. Xüsusilə də yuxarı siniflərdə hazırlıqlar başlayanda, vəziyyət daha da gərginləşir. Bu zaman bir çoxları futbol və təhsil arasında seçim etmək məcburiyyətində qalırlar. Amma mənim belə məcburiyyətim olmadı. Çünki uşaqlıqdan həm dərslərimə ciddi yanaşırdım, həm də futbolla məşğul olurdum”.

“NƏ İSTƏYİRSƏNSƏ, ONU ET”, - DEDİLƏR

Futbola iki-üç yaşlarından maraq göstərib. Ailədə futbolla maraqlanan olmasa da, Əbülhəsənə dəstək olublar. Deyir ki, ailəm məni öz arzularına görə yox, maraqlarımı əsas götürərək dəstəkləyirdi: “İkinci-üçüncü siniflərdə futbola yazılmaq istədim, istəyimi anlayışla qarşıladılar. Mənə, - “nə istəyirsənsə, onu da et”, - dedilər. Valideynlərimin dəstəyi bu uğurun əsas səbəblərindən biridir.

“Arzularım üçün heç nədən tam imtina etməmişəm”

Müsahibimiz vurğulayır ki, onun üçün həm futbolçu olub, həm də 697 bal toplamaq gözlənilməz deyil. Üstəlik, bunu əldə etmək üçün də həyat tərzindən heç nəyi qurban verməyib: “Bəzən deyirlər ki, bu balı toplamaq üçün gecə-gündüz yatmamışam, yaxud telefondan imtina etmişəm. Arzularım üçün heç nədən

tam imtina etməmişəm. Nə gecə yuxusuz qalmışam, nə də tamamilə telefondan, sosial şəbəkələrdən və ya futboldan uzaqlaşmışam. Sadəcə, hər şeyə vaxt ayırmağı bacarmışam. Vaxtını düzgün planlaşdıranda heç birindən imtina etməyə ehtiyac qalmır”.

“Bilirdim ki, 11-ci sinifdə vaxtım daha məhdud olacaq”

Əbülhəsən təkcə çətinliyinin vaxtla bağlı olduğunu bildirir. Çünki bütün həftə hər gün beş saat futbola həsr etməli idi. “Eyni zamanda məktəbi və hazırlıqları da diqqətdən kənarda qoymur, hər birinə məsuliyyətlə yanaşırdım. Vaxtımı düzgün bölmək və hər şeyə fokuslanmaq mənə çox kömək etdi. Doqquzuncu sinifdən hazırlıqlarım başladı. Amma üstünlüyüm o idi ki, mən birinci sinifdən dərslərimi oxuyur, hər günümü universitetə hazırlaşmış kimi çalışırdım. Yəni, doqquz il gözləyib yalnız iki il hazırlıq dövründə oxumamışam. Hazırlıq dövrü mənim üçün sadəcə təkrar etmək üçün fürsət idi”.

“YOLDA KEÇİRDİYİM İKİ SAAT FÜRSƏT İDİ”

Bütün gününü məktəb və futbola həsr etsə də, telefonla oynamaq, dostları ilə söhbətləşmək üçün də vaxt bölgüsü aparıb. O, futbol məşqləri üçün hər gün Əhmədlidən Mərdəkana iki saat yol gedir. Amma bu iki saati da fürsətə çevirməyi bacarıb: “Yolda keçirdiyim vaxtı daha çox istirahət və sosial ünsiyyət üçün istifadə edirdim. Adətən, bu zamanı ya telefonda olur, ya da dostlarımla söhbət edirdim. Mənim üçün sosial əlaqələr də ən az dərslər qədər önəmlidir. Yalnız imtahanlara az qalmış, ciddi hazırlaşmalı olduğum dövrlərdə yolda dərslər oxuyurdum”.

“Futbol zehni istirahət idi”

İmtahana hazırlaşmaq onu nə qədər yorsa da, futbola zehni istirahət kimi yanaşıb: “Fiziki yorğunluq olurdu, amma futbola getmək mənim üçün zehni istirahət idi. Səhərdən axşama qədər dərslərlə məşğul olsam da, futbola gedəndə beynim tamamilə

dərstdən uzaqlaşdı. Bu, mənim üçün dincəlmək kimi idi. 4-5 saatlıq məşqdən sonra evə qayıdanda beynim sanki yenidən təmizlənirdi və rahat şəkildə dərslərimi oxuya bilirdim”. Əbülhəsən gələcəkdə məşhur futbolçu, yoxsa kibertəhlükəsizlik mühəndisi olacağına hələ qərar verməyib: “Hələ ki hər ikisini paralel davam etdirməyə çalışıram. Hansında daha uğurlu və yararlı olacağımı görsəm, onu seçəcəyəm”.

